

Navodila za izpolnjevanje zapisnikov Katastra jam

Predgovor

Skripta, ki je pred vami, je nastala z namenom, da se na enem mestu zbere vse relevantne informacije, ki so pomembne za dokumentiranje jam v Sloveniji. V uvodu je na kratko predstavljen sistem registracije jam v Sloveniji. Osrednji del je navodilo za izpolnjevanje zapisnikov Katastra jam, sledi nekaj dopolnilnih poglavij, ki so namenjena razlagi različnih šifrantov in priporočil, na koncu pa so primeri pravilno izpolnjenih zapisnikov, ki jih je pripravil Borivoj Ladišić.

Skripta je napisana z namenom razširjanja znanja med čim širšim krogom jamarjev in posledično dviga kakovosti in količine podatkov, ki prispejo v Kataster jam. Zato je brezplačna in v elektronski obliki na voljo na domači strani Katastra jam Jamarske zveze Slovenije <http://www.jamarska-zveza.si/kataster>. Fotokopiranje skript je dovoljeno.

Kazalo

1. UVODNE PRIPOMBE	2
1.1. POJEM JAME	2
1.2. ZGODOVINSKI PREGLED	2
1.3. POSTOPEK REGISTRACIJE JAM	3
1.4. ODDAJANJE ZAPISNIKOV PO ELEKTRONSKI POŠTI	4
1.5. PRIPOROČLJIVA KOMBINACIJA ZAPISNIKOV	5
2. NAVODILA ZA IZPOLNJEVANJE ZAPISNIKOV	6
2.1. A-ZAPISNIK (OSNOVNI ZAPISNIK)	6
2.2. B-ZAPISNIK (DOPOLNILNI ZAPISNIK)	16
2.3. C-ZAPISNIK (KARTOGRAFSKO GRADIVO)	20
2.4. D-ZAPISNIK (DRUGO GRADIVO)	22
2.5. E-ZAPISNIK (NAČRT)	22
2.6. F-ZAPISNIK (FOTOGRAFSKO GRADIVO)	23
2.7. G-ZAPISNIK (MERITVE)	25
2.8. H-ZAPISNIK (ZAPISNIK O STANJU JAME)	26
2.9. I-ZAPISNIK (OPREMA)	28
3. DRUGA NAVODILA	32
3.1. PRIPOROČILA ZA IZBIRO IMENA JAME	32
3.2. ŠIFRANT TIPOV JAM	33
3.3. OCENJEVANJE NATANČNOSTI NAČRTOV JAM	35
3.4. PRIPOROČILA O KOMBINACIJI MERILA IN NATANČNOSTI NAČRTA	37
3.5. PREGLED PODATKOVNE BAZE	37
4. PRIMERI PRAVILNO IZPOLNJENIH ZAPISNIKOV (B. LADIŠIĆ, M. ERKER).....	40
4.1. A-ZAPISNIK	40
4.2. B-ZAPISNIK	44
4.3. E-ZAPISNIK	45
4.4. I-ZAPISNIK	46

1. Uvodne pripombe

1.1. Pojem jame

Kataster jam je organiziran kot strokovna služba v okviru Jamarske zveze Slovenije. Njegov osnovni namen je zbiranje in obdelava podatkov o vseh jamah na področju Slovenije. Ti podatki so na voljo vsem jamarjem iz društev Jamarske zveze Slovenije. Vpis jame v zbirko na podlagi predpisanega postopka imenujemo registracija jame.

Jama je definirana kot »naravna votlina, katere dolžina ali globina človeku prehodnih rogov je vsaj 10 metrov«. Izjemoma se lahko registrira tudi krajšo votlino, če je kako drugače pomembna: arheološko nahajališče, izvir, leži na nekraškem terenu ipd. Kataster zbira le podatke o naravnih jamah. Umetnih »jam«, kot so rudniki, zaklonišča, predori itd., ne obravnavamo. Če pa se v umetnem rovu odpira naravna jama, daljša od 10 m, je takšna jama primerna za registracijo.

Nekoliko nejasna je opredelitev, ali je spodmol že jama. Isto velja za ozke udornice, škraplje, naravna okna ipd. Načeloma bi morali zahtevanih 10 metrov šteti pravokotno na ravnino, ki razmejuje potencialno jamo od zunanosti. Alternativna zahteva je, da mora biti dolžina večja od širine vhoda.

Poudariti je še treba, da je za registracijo jame potreben fizični obisk jame, ne zgolj poročanje iz druge roke. Če je jama že ob prvem obisku uničena, npr. do vrha zasuta z odpadki, ni primerna za registracijo. Če pa jama takoj po jamarjevem obisku uničijo (npr. ob gradnji ceste), pa jo lahko registriramo.

1.2. Zgodovinski pregled

V Katastru jam se za dokumentiranje uporabljajo standardizirani formularji. V teh dobrih 80 letih obstoja je bila oblika nekajkrat spremenjena, osnovne rubrike pa so ostale stalne. Toda navodila za izpolnjevanje so se pojavila dokaj pozno, pa še ta se niso dosti uporabljala. Izpolnjevanja zapisnikov so se jamarji večinoma naučili od starejših kolegov, za zahtevnejša vprašanja pa so se obrnili na vodjo Katastra.

Leta 1974 sta F. Šušteršič in M. Puc napisala Navodila za vodenje jamskega katastra, ki jih je Jamarska zveza Slovenije izdala v obliki skript. V naslednjih letih so jih dopolnjevali in razširjali med društvi, vendar so danes že nekoliko utonila v pozabo. Poleg izčrpnih navodil za izpolnjevanje zapisnikov je tudi natančno opisano, kako urejati in voditi Kataster – ta del je namenjen predvsem vodstvu Katastra. Navodila obsegajo 36 tipkanih strani (brez prilog). F. Šušteršič je navodila v posodobljeni obliki objavil v knjigi *Ne hodi v jame brez glave* (Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, 2001, str. 61–90), vendar se navodila nanašajo na stare oblike zapisnikov.

Spremljajoče tabele, lestvice in priporočila niso bile nikoli enotno objavljene: klasifikator tipov jam, lestvica natančnosti jamskih načrtov (ločeno poligon in detajli) in lestvica težavnosti jam. Nekaj tega je bilo objavljeno v *Naših jamah* (o tipih jam glej P. Habič, A. Kranjc, R. Gospodarič, *Naše jame* 15 (1973) 86–89), lestvica težavnosti pa je bila priložena Navodilom za vodenje jamskega katastra. Leta 1993 je izšla prva – in edina številka Vestnika Katastra Jamarske zveze Slovenije, uredila jo je D. Verša. V njej je objavljena lestvica natančnosti jamskega načrta. Nekaj osnov o izpolnjevanju zapisnikov je napisanih tudi v Mlajšem jamarju (Jamarska zveza Slovenije, 1988, str. 52–68). Na tem mestu omenimo še zapisnik S, to je zgoščena tabela jam, ki jo natančno opisujejo Navodila za vodenje jamskega katastra. Danes imamo namesto tega datoteko osnovnih podatkov jam, zato zapisnika S ne uporabljamo več.

Ob posodobitvi formularjev zapisnikov leta 2003 smo se odločili, da v enotni obliki napišemo tudi navodila zanje. Objavljena so bila v 45. številki *Naših jam* (2003, str. 98–127), v nekoliko razširjeni obliki pa kot skripta za seminarje v organizaciji Katastra jam in Izobraževalne službe. Navodila so dostopna tudi na domači strani Katastra jam (<http://jamarska-zveza.si/post/0/kataster-jam>). Upam,

da bo ta oblika zapisnikov in navodil ostala čim dlje nespremenjena, čeprav bomo seveda morali slediti razvoju tehnike (kot je bila npr. uvedba nove rubrike za koordinate, določene z GPS). Naslednja večja novost je bila uvedba H-zapisnika (Zapisnik o stanju jame) leta 2011, ki je namenjen predvsem spremljanju onesnaženosti jam. Leta 2014 so bili standardizirani še formularji zapisnikov C, F in G ter dodan zapisnik I (Oprema jame).

Pri nastajanju formularjev smo sodelovali Matej Dular, Irena Stražar, Andrej Mihevc, Jure Hajna, Franjo Drole, Mateja Ferk ter Miha Čekada in Marko Erker, ki sva tudi napisala navodila. Formularji so usklajeni z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU.

Navodila so napisana tako, da je vsaka rubrika razložena posebej, v takem vrstnem redu, kot si rubrike sledijo na formularju. Osnovni namen navodil torej ni tekoče branje od začetka do konca, temveč kot referenca, na katero naj se obračajo jamarji pri nejasnostih ob izpolnjevanju zapisnikov. Vsi primeri v tekstu so natisnjeni *poševno*; povezave na druge rubrike so podčrtane, poleg pa je tudi stran tega teksta, kjer je rubrika podrobneje razložena. Na začetku vsakega poglavja je še kratka razlaga, kdaj izpolnjujemo posamezni zapisnik.

Priloženi so primeri zgledega A-, B- in E-zapisnika. Prispeval jih je Borivoj Ladišič iz JK Novo mesto, za kar se mu na tem mestu lepo zahvaljujemo. Sledi še primer I-zapisnika.

1.3. Postopek registracije jam

V spodnji tabeli je pregledno predstavljeno, kakšni so bistveni koraki pri dokumentiranju jam, od odkritja v jami do vključitve v podatkovno bazo Katastra jam. Prvi trije koraki, tj. še pred oddajo zapisnikov, so naštet v priporočljivem vrstnem redu, avtor pa ga prilagodi okoliščinam. Koraki po oddaji zapisnikov so opisani v vednost, kako poteka delo v Katastru jam. V tabeli ločeno obravnavamo odkritje nove jame (oddaja A-zapisnika) ter dokumentiranje novih odkritij v že registrirani jami (oddaja B-zapisnika).

faza postopka	nova jama	ново odkritje v že znani jami
delo na terenu	raziskovanje jame in beleženje odkritij	
preverjanje (po potrebi)	preverjanje doma (v računalniški bazi) ali na Katastru (pregledovanje zapisnikov), ali je jama res nova	preverjanje na Katastru (pregledovanje zapisnikov), ali je odkritje v jami res novo
izdelava zapisnika	Izpolnimo A-zapisnik in narišemo načrt (E-zapisnik). Po potrebi naredimo še C-, F- in G-zapisnike.	Izpolnimo B-zapisnik . Če gre za nov rov, narišemo tudi načrt (E-zapisnik). Po potrebi naredimo še C-, F- in G- zapisnike.
oddaja zapisnika	Oddamo zapisnike med uradnimi urami Katastra (vsak četrtek med 18 ^h in 20 ^h v talnem zaklonišču na Zeleni poti v Ljubljani) ali pošljemo zapisnike po pošti na naslov Jamarska zveza Slovenije, Kataster jam, Lepi pot 6, 1000 Ljubljana. Vedno oddamo dva enaka izvoda vsakega zapisnika! Zapisnik lahko pošljemo tudi po elektronski pošti na naslov kataster@jamarska-zveza.si (glej spodaj).	
cca. mesec dni po oddaji zapisnika	Osnovne podatke o zapisniku (organizacija, ime jame, tip zapisnika, zapisnikar, datum zapisnika) osebje Katastra objavi na seznamu prejetega gradiva na naslovu http://jamarska-zveza.si/post/0/prejeto-gradivo	
januarja ali julija, kar pride prej	En izvod vsakega zapisnika osebje Katastra preda Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v recenzijo.	

faza postopka	nova jama	ново odkritje v že znani jami
v roku nekaj mesecev po predaji	<p>Če gre res za novo jamo, ji Inštitut podeli katastrsko številko in doda zapis v podatkovno bazo Katastra jam (23 osnovnih podatkov). V prostorih Katastra jam JZS dobi jama svoj standardni ovoj, kamor osebje Katastra vloži zapisnike in skupaj vstavi v ustrezno mapo.</p> <p>Če jama ni nova, se jo obravnava kot odkritje v že znani jami (glej desno polje).</p> <p>Če je v zapisniku premalo podatkov za registracijo ali če objekt nima lastnosti jame, se zapisnik zavrne.</p>	<p>Inštitut preveri identiteto jame. Če zapisnik prinaša spremembo katerega od 27 osnovnih podatkov baze Katastra jam, ga ažurira. Osebje Katastra zapisnike vstavi v ovoj ustrezne jame.</p> <p>Če iz zapisnika ni razvidno, za katero jamo gre, ali če ne prinaša nobenih informacij, se zapisnik zavrne.</p>
v roku enega meseca po recenziji	Kataster jam izda poročilo društvom o prejemu in recenziji zapisnikov. V poročilu so posebej naštetih zavrnjeni zapisniki in pomanjkljivi zapisniki (so bili sicer sprejeti, vendar prosimo za popravke). Pri vsakem je tudi napisana vrsta pomanjkljivosti in kakšen popravek se pričakuje.	

1.4. Oddajanje zapisnikov po elektronski pošti

Kdor želi, lahko zapisnike odda po elektronski pošti. V tem primeru naj se drži naslednjih navodil:

1. Poslana vsebina zapisnikov naj bo dokončna. Prosimo, ne pošiljajte naknadnih korektur ali novih verzij že oddanih zapisnikov.
2. Datoteke smiselno poimenujte, po možnosti v redosledu društvo / ime jame / tip zapisnika, npr. »Domzale Medvedova jama A.doc«, vsekakor pa ne dajajte preveč splošnih imen npr. »zapisnik.doc«.
3. Priporočljivo je, da gradivo pred pošiljanjem zapakirate (zip). Velikost datotek v enem e-poštnem sporočilu naj ne presega 10 MB. Posebej bodite pozorni pri slikovnem gradivu, da niste nastavili previsoke resolucije (za potrebe dokumentacije jam je dovolj ~ 800×600).
4. Za tiskanje na format A3 (A-zapisnik) oz. format A4 (drugi zapisniki) bomo poskrbeli na Katastru, zato prosim **ne dodatno pošiljati zapisnikov v tiskani obliki**. Zapisnik oddajte bodisi po e-pošti ali v tiskani obliki (kot doslej), ne pa oboje. Žigovanje in podpis lahko opravite ob priliki obiska Katastra. Skenirani žig in podpis lahko tudi vstavite kot objekt v Wordov dokument, toda pazite na to, da ne boste spremenili oblike formularja.
5. Uporabljajte izključno standardne formate zapisnikov (predloga v Wordu 2003), formularji so na voljo tukaj. Posebej prosimo, **ne spreminjajte formularjev**, saj program za zajem zapisnikov bere podatke na podlagi znanega formularja. Prav tako ne uporabljajte svojih (društvenih) formularjev, saj jih program ne bo prepoznal. Datoteko shranite kot doc (Word 2003), **ne** kot docx, odt, pdf, ...
6. Priporočamo, da vse slikovno gradivo (načrti, zemljevidi, fotografije) vstavite kot objekt v Wordov formular za zapisnik ustreznega tipa, saj edino ta način omogoča avtomatsko obdelavo. Izjemoma lahko uporabite katerega od kompatibilnih formatov, kot so tif, pdf, jpg (le za fotografije). V tem primeru prosimo, da v enega od vogalov slike vstavite tabelico z osnovnimi podatki o zapisniku; najbolje, da kar uporabite tabelico iz F-zapisnika.
7. Če imate nestandardne zapisnike (velik format izpisa, nestandardni tipi datotek), jih raje oddajte klasično, torej v tiskani obliki v dveh izvodih.
8. Ker osnovne podatke program avtomatsko prepozna, prosimo, ne dodajajte nobenih posebnih znakov ali črk, npr. »?«, »...«, »itd.«. Datum po možnosti napišite v obliki dan.mesec leto (npr. 15. 4. 2013). Imena udeležencev izpisujte s polnimi imeni, brez okrajšav, npr. namesto »Peter in Pavel Novak« napišite »Peter Novak, Pavel Novak«.

1.5. Priporočljiva kombinacija zapisnikov

V naslednji tabeli je priporočilo, katere zapisnike naj oddamo pri različnih vrstah raziskovalnega dela v jamah.

vrsta odkritja, o katerem poročamo	tip zapisnika								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
odkritje nove jame	●●	–	○	–	●●	○	○	○	○
kompletna raziskava že registrirane, a zelo slabo dokumentirane jame	●●	–	○	–	●●	○	○	○	○
odkritje novih delov v že registrirani jami	–	●●	–	–	●●	○	○	–	○
popravek lege že registrirane jame	–	●●	○	–	–	○	–	○	–
preverjanje stanja jame	–	○	–	–	–	○	–	●●	–
druga odkritja v že registrirani jami	–	●●	○	–	○	○	–	○	○
oddaja nestandardnega gradiva (brošure, plakati itd.)	–	○	–	●●	–	–	–		–

Legenda:

- obvezno: oddano gradivo mora obvezno vsebovati tak tip zapisnika
- po potrebi: tak tip zapisnika je priporočljiv, a ni obvezen; priložimo ga, če prinaša dodatne informacije
- ni predvideno: v dani kombinaciji oddaja takega tipa zapisnika ni smiselna; seveda pa ni prepovedana.

2. Navodila za izpolnjevanje zapisnikov

2.1. A-zapisnik (Osnovni zapisnik)

A-zapisnik izpolnjujemo pri registraciji nove jame. Vendar je to le okvirno pravilo. Mnogo že registriranih jam je tako pomanjkljivo dokumentiranih, da je prav, če jo ob obisku temeljito raziščemo, kot da gre za novo jamo. Tedaj izpolnimo A-zapisnik. Prav tako je smiselno izpolniti A-zapisnik, ko smo pri neki jami našli pomembno nadaljevanje. Če smo v 20-metrskem breznu našli 300 m vodoravnih rovvov, se značaj jame toliko spremeni, da si zasluži nov A-zapisnik. Po drugi strani pa ni obvezno, da za vsako novoodkrita jamo izpolnimo A-zapisnik. Če gre le za bežen ogled jame, denimo v visokogorju, ki si jo bomo natančneje ogledali šele enkrat pozneje, lahko prej izpolnimo tudi B-zapisnik. Šele po končanih raziskavah oddamo skupen A-zapisnik, v katerem povzamemo vse dotedanje delo.

A-zapisnik sestavljajo štiri strani, od katerih je najpomembnejša prva, na kateri zgoščeno podamo osnovne podatke o jami. Če je besedila preveč za 4 strani, izpolnimo dodatni B-zapisnik. Izbrane kategorije se pozneje vnesejo tudi v podatkovno bazo Katastra jam, zato naj bodo ti podatki še posebej skrbno izpolnjeni. Druga stran je namenjena opisu jame in njene najbližje okolice, na tretji strani vpišemo strokovna opažanja, zadnja stran pa je namenjena sklepnim ugotovitvam. Na naslednjih straneh je razložena vsaka rubrika posebej.

K A-zapisniku vedno priložimo še načrt (E-zapisnik), saj je načrt osnova dokumentacije jame. Po potrebi priložimo še drugo gradivo: kartografske priloge (C-zapisnik), fotografije (F-zapisnik), tabelo meritev (G-zapisnik) in tabelo opreme, potrebne za obisk jame (I-zapisnik). To gradivo ni obvezno, priporočljivo pa je.

2.1.1. A-zapisnik, 1. stran

Prva stran je namenjena identifikaciji jame. Vrhnji del je namenjen razvrstitvi, osrednji del imenu jame in natančni določitvi lege vhoda, v spodnjem levem okvirju je prostor za izsek karte, spodnji desni okvir pa je zgoščen povzetek osnovnih podatkov o jami. V vseh starejših formularjih zapisnikov je bil na vrhu še prostor za koordinate. Danes koordinate osebje Katastra tiska na ločen ovoj, v katerega vstavi zapisnike, tako da na zgornjem robu zapisnika A ne pišemo več ničesar.

Najpomembnejše kategorije so tiste, ki določajo lego vhoda jame: izhodišče dostopa (str. 8), dostop (str. 8), Gauss-Krügerjeve koordinate (str. 9) in kota vhoda (str. 10); če smo jih merili, pa tudi vizure (str. 9) in koordinate GPS – WGS84 (str. 10). Določiti jih je treba še posebej skrbno, saj postanejo vsi drugi podatki smiselni le, če znamo jamo najti. Naslednja pomembna podatka sta gotovo dolžina in globina jame. Če ima bralec težave z ločevanjem različnih dolžin, naj izpolni vsaj dolžino rovvov (str. 10) in višinsko razliko (str. 11).

Katastrska številka

Če smo raziskovali že registrirano jamo, vpišemo njeno katastrsko številko. V ta namen sicer uporabimo B-zapisnik, vendar je pri slabo dokumentiranih jamah priporočljivo izpolniti A-zapisnik. Če v identiteto jame nismo prepričani, rubriko raje pustimo prazno, da ne vnašamo nepotrebne zmede. Katastrsko številko lahko v tem primeru napišemo s svinčnikom ali našo dilemo natančneje pojasnimo v rubriki Zanimivosti, pripombe in osebni vtisi (str. 15) na četrti strani A-zapisnika.

Jama še ni registrirana

Kvadratega odkljukamo tedaj, ko jama gotovo še ni registrirana. Če o tem nismo popolnoma prepričani, polje raje pustimo prazno.

Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)

Pustimo prazno!

Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišemo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišemo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

Ime jame

Vpišemo ime jame. Če ima jama več imen, napišemo v oklepaju še sinonime, ponavadi v naslednjo vrstico. To naj velja le v primeru, če gre za lokalno znana imena, ne dajajmo pa jami več različnih izmišljenih imen, ker s tem le vnašamo nepotrebno zmedo. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami. V rubriki Izvor imena (str. 15) na četrti strani zapisnika pojasnimo, kako smo prišli do imena. Glede izbire imena jame glej posebno poglavje Druga navodila – Priporočila za izbiro imena jame (str. 32).

Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je zapisnikar. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija zunaj JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je zapisnik samostojno delo posameznika zunaj organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

Zapisnikar

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika, ki se tudi podpiše na koncu četrte strani.

Občina

Vpišemo občino, v kateri leži jama. Če tega podatka ne vemo, raje pustimo prazno. Koristen podatek je lahko tudi katastrska občina, vendar moramo to posebej označiti, npr. *Cerknica, K. O. Unec*.

Lastnik zemljišča

Če nam jama pokaže domačin, bo gotovo vedel, na čigavem svetu leži. Poleg imena in priimka vpišimo vsaj še naselje, po možnosti tudi celoten naslov. Če jama leži v državnem gozdu, napišemo številko revirja, ki jo preberemo na bližnjih drevesih. Pozor: meje in šifre gozdnih oddelkov in odsekov se z leti spreminjajo in tako niso najbolj zanesljiva metoda za (trajno) lociranje vhodov jam.

Zemljepisna lega

V tej rubriki čim bolj zgoščeno opišemo lokacijo jame, da bo vsakomur, ki vsaj približno pozna okoliš, jasno, kje leži jama. Po možnosti uporabljajmo imena iz Atlasa Slovenije. Primeri: *južni rob Lučkega dola*, *Mali podi pod Skuto*, *2 km južno od Markovščine*. Smeri neba navajajmo z besedo ali z mednarodnimi kraticami (npr. NW).

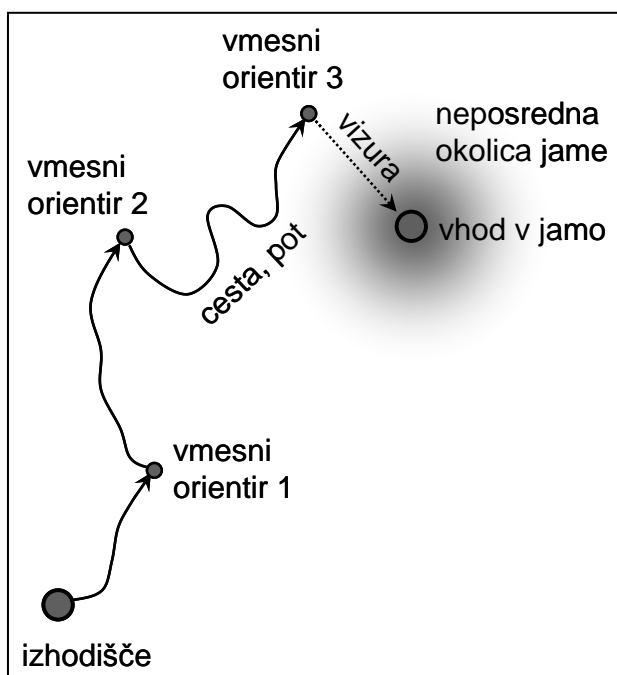
Najbližje naselje

Najbolje je, če ga prepisemo iz Atlasa Slovenije, kjer so naselja izpisana z velikimi tiskanimi črkami (z malimi tiskanimi črkami so izpisani zaselki in posamezne domačije). Namesto najbližje ležečega naselja lahko napišemo bližnje izhodiščno naselje za dostop do jame ali naselje, kjer stanuje lastnik zemljišča oz. vodnik.

Izhodišče dostopa

V tej rubriki nedvoumno določimo točko, od katere opisujemo dostop do jame (slika 1). Ta točka naj bo jasno razvidna iz Atlasa Slovenije. Izbrana naj bo tako, da jo lahko vsakdo najde brez težav. Primerna izhodišča so naselja, pomembnejša križišča, markantni osamljeni objekti (cerkve, gradovi, planinske kočje). Odveč so posplošena izhodišča kot denimo sedež društva, večje mesto, pokrajinsko ime itd. Za dostop do neke jame na Kaninu je denimo C-postaja več kot dovolj in nima smisla opisovati, kako priti iz Bovca do spodnje postaje žičnice.

Dostop

Slika 1: shema opisa poti od izhodišča do vhoda v jamo

Dostop do jame je eden najpomembnejših delov zapisnika in pogosto bolj uporaben od koordinat in vizur (slika 1). Opis začnemo z izhodiščem dostopa (str. 8) in končamo z vhomom v jamo, kjer se že prepleta z rubriko neposredna okolica (str. 12). Opis naj bo napisan kot poligon, od točke do točke. Če je kakšen odcep težko najti, je priporočljivo dodati svarilo, npr. *Če se cesta začne spuščati, smo zgrešili pot*, in bralca napotimo nazaj na prejšnjo točko.

Pri opisu izberemo take orientirje, ki so jasno opazni, se razlikujejo od drugih podobnih objektov in predvsem, da so stalni. V poštev pridejo gozdne ceste, zidane stavbe ali drugi zidani objekti (mostovi, spomeniki, kapelice, napajališča). Ker so ti objekti na nekem področju lahko pogosti, jih je tedaj treba natančneje opisati, da ne pride do zamenjave (*kapelica s kipom svetnika*, *kapelica višine 1,5 m*, *kapelica ob*

studencu itd.). Izberimo tak kriterij, ki je čim bolj stalen, manj primerni so preveč splošni opisi (*stara kapelica*), opisi barve itd. V gozdu si moramo pomagati z manj stalnimi objekti, kot so vlake, markantna drevesa, jase itd. Čez 20 let opisane vlake morda ne bo več, markantno drevo bodo posekali, jasa pa se bo zarasla. Bolje je opis dopolniti z reliefnimi značilnostmi: *Vlaka se v smeri SW zložno dviga, po 250 m sta na desni dve vrtači...* Tako bomo lahko sledili poteku vlake, tudi če se zaraste.

Pogosto je svet tako nepregleden in brez jasnih orientirjev, da je pot do jame nemogoče zanesljivo opisati. Tedaj k zapisniku priložimo poligon od zadnjega orientirja do jame, kjer seveda ne smejo manjkati smeri in razdalje. Na poligonsko skico tudi narišemo osnovne reliefne značilnosti. Če je

dostop orientacijsko zahteven, to poudarimo v opisu. Opis v stilu *Vprašaj vodiča* ali *Uporabi GPS* je **popolnoma neprimeren**. Omemba vodiča je smiselna le, če ga tudi poimensko zapišemo skupaj z njegovim domačim naslovom.

Opis mora biti napisan tako, da lahko vsak, ki še nikoli ni hodil tod, najde vhod v jamo. Od bralca naj zahteva le uporabo kompasa. Podatki iz višinomerja, GPS-a, vizure itd. so sicer dobrodošli, vendar naj bodo le za kontrolo, ne pa ključni del opisa. Treba je biti pozoren tudi na to, da bralec verjetno ne bo iskal jame v istem letnem času: če smo jeseni napisali *Skozi drevje se jasno vidi...*, to spomladi verjetno ne bo držalo. Pri smereh neba uporabljajmo mednarodne kratice N, S, E in W.

Vizure

Rubrika je primerna za določanje lege na preglednem, a orientacijsko zahtevnem terenu, npr. v visokogorju. Pri vsaki vizuri vpišemo smer (v stopinjah) od jame do objekta, v sosednjem polju pa ime tega objekta. Za vizure so primerni le jasni objekti, kot so ostri gorski vrhovi, planinske kočice, osamljene cerkve. Neprimerne vizure so kopasti vrhovi, neizrazite grbine na pobočju, razpotegnjena naselja itd. Tudi če smo lego jame natančno določili z drugimi metodami, je koristno izmeriti še kakšno vizuro, če drugega ne, za kontrolo. Objekt vizure mora biti tako izbran, da ga zlahka najdemo tudi na karti. Po možnosti naj bo njegovo ime napisano v Atlasu Slovenije.

Sekcija (karta, merilo, letnik)

Sem vpišemo podatke o karti, ki smo jo prilepili v spodnji okvirček: vrsta karte (Atlas Slovenije, TK = topografska karta, TTN = temeljni topografski načrt), merilo in letnik izdaje. Raje podatek več kot premalo.

(okvirček za karto)

Osnovni namen izseka karte, ki jo nalepimo v okvirček, je hitra približna lokacija jame. Priporočljivo je uporabiti izsek iz Atlasa Slovenije ali topografske karte 1:25.000. Natančnejše karte zajamejo premajhno področje. Karakteristike karte vpišemo v predhodno polje Sekcija (karta, merilo, letnik) (str. 9). Na karto seveda vrišemo jamo z jasnim, dobro razločnim simbolom (primernim tudi za tiskanje v sivinah), po možnosti označimo tudi koordinatno mrežo. Na karto lahko vrišemo tudi sosednje jame in druge značilnosti, ki nam bodo pomagale najti jamo, npr. orientirji, ki smo jih uporabili v dostopu (str. 8). Ti dodatni orientirji naj ne bodo očitnejši od oznake lokacije vhoda v jamo. Po možnosti, še posebej če gre za zahteven dostop, zapisniku priložimo A4-fotokopijo TTN-karte z vrisano lego jame in dostopom. Takšno prilogo štejemo kot C-zapisnik (str. 20).

Tip jame

Rubrika je v osnovi namenjena klasifikaciji jame po šifrantu tipov (glej poglavje Druga navodila – Šifrant tipov jam na str. 33). Če lahko jami jasno pripišemo enega od teh tipov, ga zapišimo, npr. *5.2 vodoravna jama*. Bolj priporočljivo pa je, da obliko jame opišemo z nekaj besedami, npr. *vodoravna jama z meandrom in breznom na koncu*.

Gauss-Krügerjeve koordinate (obvezno!)

To je verjetno najpomembnejša rubrika pri izpolnjevanju zapisnika, zato bodimo tukaj še posebno pozorni. Uporabimo lokalni Gauss-Krügerjev koordinatni sistem, kakršen je natisnjen na topografskih kartah in Temeljnem topografskem načrtu. Če smo za določitev koordinat uporabili GPS, moramo nastaviti lokalni koordinatni sistem. Ne vpisujemo koordinat po elipsoidu WGS84, saj se od lokalnega koordinatnega sistema razlikuje za več kot kilometer!

Koordinat jam ne zaokrožimo več na 10 m, kakor je bilo to pri starih zapisnikih, temveč na 1 m. Čeprav takšne natančnosti ponavadi ne dosežemo, pa je dosedanje zaokroževanje povzročalo precej težav pri raznih aplikacijah. Če smo koordinate jame določili le na 10 m natančno, v zadnje okence

vpišemo ničlo. Vodilne petice se v zadnjih časih izpuščajo, zaradi jasnosti pa so na zapisnikih že natisnjene v prvi okvirček. Tipično koordinato 543548 (po starem) odslej pišemo |5|4|3|5|/|4|8|0|. Kot rečeno, je vodilna petka že natisnjena in je ne vpisujemo. Okvirčki za kilomske cifre so od metrskih ločeni z dvojno črto. Najprej vpišemo Y-koordinato (vzhod–zahod), označena je s smernim trikotnikom proti desni, nato pa X-koordinato (jug–sever), označena je s smernim trikotnikom navzgor.

Če ima jama več vhodov, določimo največjega oz. tistega, do katerega opisujemo dostop. Če ima jama več ločenih vhodov (torej ne le nekaj metrov narazen), jih je priporočljivo naštet v rubriki Zanimivosti, pripombe in osebni vtisi (str. 15).

Določene po

Zelo pomembno je napisati vir, od kod smo dobili Gauss-Krügereve koordinate jame. To je lahko karta (vpišemo tip, merilo, letnik, npr. *TTN 5 Ajdovščina 47, 1980*) ali GPS (vpišemo tip sprejemnika, eventualno tudi ocenjeno napako). Če smo lego določili z GPS, moramo koordinate obvezno pretvoriti v lokalni Gauss-Krügerjev sistem, saj je razlika z elipsoidom WGS84 več kot kilometer!

Koordinate GPS – WGS84

Rubriko izpolnimo le, če smo lego določili z GPS. V tej rubriki obvezno uporabimo elipsoid WGS84, insicer zapis **stopinje** (prva dva okvirčka), **minute**, **sekunde**, **stotinke** sekund; npr. |1|4|/|2|3|/|5|1|/|9|7| (= 14°23'51,97"). Pri geografski dolžini je vodilna enica že natisnjena in je ne vpisujemo, prav tako vodilna štirica pri geografski širini. Pred vpisovanjem se prepričajmo, ali so podatki v našem sprejemniku res izpisani v obliki stopinja/minuta/sekunda (in ne stopinja/decimalna minuta ali celo decimalna stopinja). Če lege nismo določali z GPS, pustimo rubriko prazno!

Kota vhoda

Vpišemo nadmorsko višino vhoda. Če smo nadmorsko višino odčitali z GPS, moramo upoštevati, da je razlika med elipsoidom WGS84 in lokalnim geoidom več kot 50 višinskih metrov! Tudi sicer GPS ni primeren za določanje nadmorske višine, razen če ima vgrajen barometriški višinomer.

Po

V tej rubriki napišemo vir meritve kote vhoda: karta (tip, merilo, letnik), višinomer (tip, natančnost) ali GPS (tip, natančnost).

Dolž. poligona

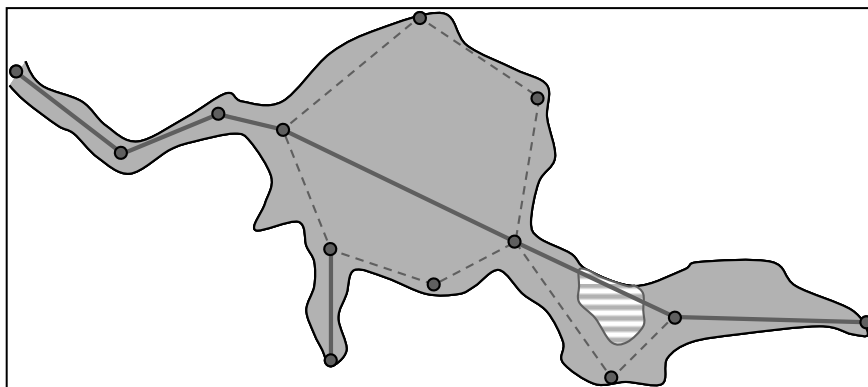
Dolžina poligona je vsota vseh razdalj, ki smo jih izmerili v jami, vključno z obodnimi meritvami dvoran, kontrolnimi meritvami zank ipd. (slika 2). Pač pa ne vključuje prečnih meritev na stojišču (levo–desno in gor–dol).

Seštejemo nehorizontirane razdalje, torej takšne, kakršne smo izmerili v jami. Če smo v neki jami izmerili le dolžine vzdolž rovov, nismo pa delali dodatnih meritev, je dolžina poligona enaka dolžini rovov. Sicer pa je dolžina poligona vedno večja od dolžine rovov; večja kot je razlika, bolj natančno je bila jama premerjena.

Dolžina rovov

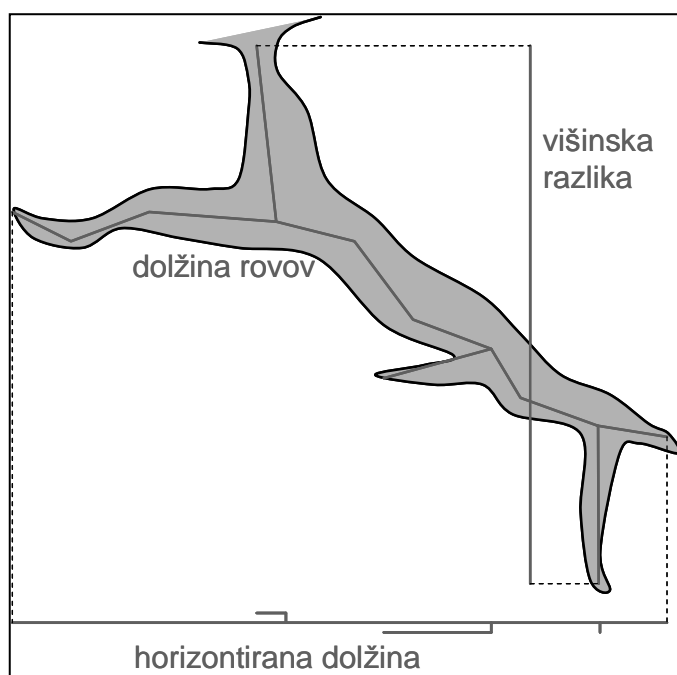
K dolžini rovov prispevajo vse meritve vzdolž jame (slika 2 in 3). Bistvene razlike v primerjavi z dolžino poligona so naslednje:

- pri dvoranih štejemo le daljšo os, ne pa tudi obodnih meritev okoli dvorane
- če se slepi rov odpira v dvorani, štejemo le odsek v rovu, ne pa tudi navezave rova preko dvorane
- če zaradi konfiguracije terena merimo rov v cikcakasti smeri, moramo dolžino rova preračunati vzdolž smeri rova.

Slika 2: razlika med dolžino poligona (črtkana črta) in dolžino rovo (debela polna črta)

Tudi pri dolžini rovo seštevamo nehorizontirane razdalje, torej takšne, kakršne smo izmerili v jami. Na brezno gledamo kot na rov, zato je dolžina rovo 20-metrskega brezna enaka 20 m. V popolnoma vodoravnih jamah je dolžina rovo enaka horizontirani dolžini, v popolnoma navpičnih jamah pa je enaka višinski razliki. V splošnem je dolžina rovo večja od horizontirane dolžine in od višinske razlike. Dolžina rovo je najpomembnejši podatek od treh »dolžin« in če imamo težave z izračunom oz. razumevanjem pojmov »dolžina poligona« in »horizontirana dolžina«, izpolnimo vsaj dolžino rovo.

Slika 3: Dolžina rovo, horizontirana dolžina in višinska razlika na primeru jame

Horizont. dolž.

Horizontirana dolžina je dolžina projekcije jame na ravnino, drugače povedano, dolžina jame na tlorisu (slika 3). Horizontirana dolžina popolnoma vodoravne jame je enaka dolžini rovo, horizontirana dolžina popolnoma navpične jame pa je enaka premeru brezna.

Višinska razlika

Višinska razlika je zelo preprosto definirana, to je razlika med najvišjo in najnižjo točko jame (slika 3). Pri jamah, ki se spuščajo (torej skoraj vsa brezna), je višinska razlika enaka globini jame. Pri popolnoma vodoravnih jamah je višinska razlika kar največja višina rova, vendar smemo upoštevati le tiste vrednosti, ki smo jih zares izmerili. To še posebej velja za kamine. V starih zapisnikih se je vodoravnim jamam ponavadi pripisalo višinsko razliko nič, kar je v nasprotju s prej omenjeno definicijo. V takih jamah vsaj na enem mestu izmerimo višino rova (tam, kjer je najvišji) in to vrednost napišemo v zapisnik.

Dolžino poligona in rovo, horizontirano dolžino in višinsko razliko zaokrožimo na celo število (1,4 m -> 1 m; 1,6 m -> 2 m).

Dimenzije vhoda

Napišemo širino (na prvem mestu) in višino vhoda (na drugem mestu), npr. $5\text{ m} \times 2\text{ m}$ (=vhod je širok 5 m in visok 2 m), ali $40\text{ cm} \times 3\text{ m}$ (=vhod je širok 40 cm in visok 3 m). Tudi pri poševnem

vhodu najprej napišemo širino in potem višino. Pri breznih prav tako povemo obe meri, le da tukaj vrstni red ni več bistven. Podatek o dimenziji vhoda je zelo pomemben pri identifikaciji jame.

Vhodno brezno

Rubriko izpolnimo le, če je vhod v jamo pretežno navpičen. Vedno podamo najmanjšo globino brezna, tudi če je za spust primernejša tista stran z večjo vertikalo. Dno vhodnega brezna štejemo tam, kjer ni več potrebno plezanje, ne samo do prvega sidrišča ali stopničke.

Notranja brezna

Če so poleg vhodnega brezna v jami še dodatna brezna, naštejemo njihove globine. Če zadnjega brezna nismo izmerili ali se sploh nismo spustili vanj, dodajmo na koncu znak plus, npr. $25\text{ m} +$. V to rubriko napišemo tudi kamine, če se nadaljujejo z rovi. Kamine označimo s plusom pred vrednostjo, zaradi jasnosti tedaj breznom dodamo minuse: -45 m (=brezno), $+15\text{ m}$ (=kamin).

Sifoni

Naštejemo sifone v obliki dolžina / globina, npr. $30\text{ m} / 4,5\text{ m}$. Če smo jamo obiskali v različnih letnih časih, potem podajmo meritve sifona ob nizki vodi.

2.1.2. A-zapisnik, 2. stran

Druga stran A-zapisnika je namenjena opisu jame: njeni okolici, vhodu, notranjim delom in vsebini. Skupno ime za te rubrike je **Morfologija jame** in je zapisano na vrhu strani. Tukaj se lahko največ razpišemo, pa tudi posebnega predznanja ne potrebujemo. Jasno opišimo bralcu, kaj naj pričakuje v jami in okoli nje.

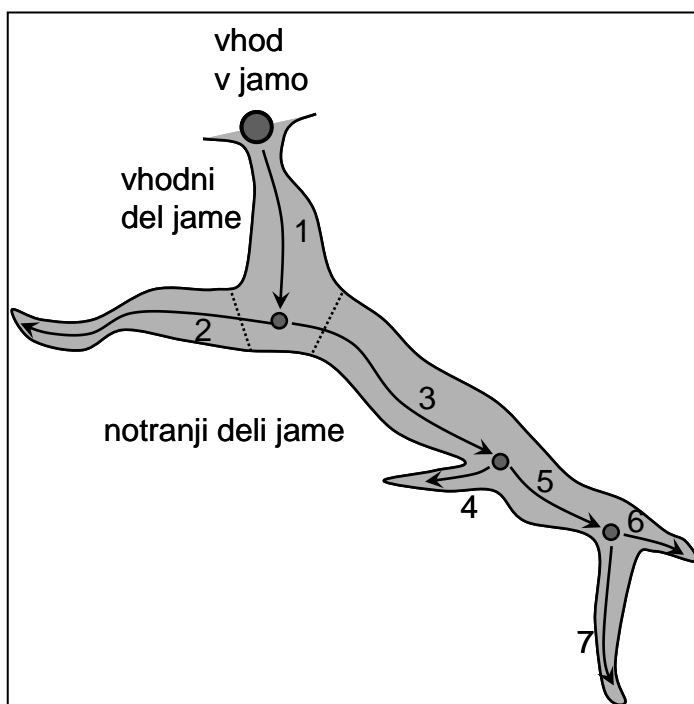
Neposredna okolica

Rubrika je namenjena kratkemu opisu terena, v katerem se odpira jama (slika 1). Opišemo osnovne reliefne značilnosti, kot so strmina, smer neba, kamor teren visi, ali je teren skalnat, škrapljast ali pokrit s prstjo. Opišemo tudi vegetacijo, preglednost, prehodnost, vrsto gozda itd. Tipičen primer je naslednji: *Redek bukov gozd brez podrastja, teren je vrtačast in se blago spušča proti SE. Le 20 m W od jame je manjša skalna globel, skale so porasle z mahom.*

Vhod in vhodni del

Grobo rečeno je vhodni del jame tisti, ki ga dnevna svetloba še toliko razsvetljuje, da ne potrebujemo svoje razsvetljave. To so plitvejša vhodna brezna, vhodni rovi vodoravnih jam ipd. Pri majhnih jamah kar celo jamo štejemo med vhodne dele.

Opis začnemo z bolj splošno oznako, npr. *Lijakast vhod premera 4 m se spusti v 18 m globoko vhodno brezno.* Nato natančneje opišemo značilnosti od vhoda proti notranjosti (slika 4). Poudarek naj bo na sami obliki in dimenzijah rovov, ob tem pa opisujemo vse druge značilnosti, ki utegnejo biti zanimive. Ne pozabimo na tehnične karakteristike: kje so svedrovci, kakšen prehod se priporoča, na katere nevarnosti je treba paziti itd.

Slika 4: Priporočena smer opisa jame

Notranji deli

Podobno kot vhodni del jame, opredelimo notranji del jame tam, kjer dnevna svetloba ne zadostuje več za gibanje po jami. Opis naj vedno poteka v smeri glavnega rova od vhoda v notranjost jame (slika 4). Manjše stranske rove opišemo sproti. Če je jama bolj razvejana, opis smiselno razdelimo po sklopih, kjer so koristni tudi vmesni podnaslovi. Priporočljivo je, da v načrtu (E-zapisnik) označimo vsaj glavne točke poligona, ki jih navajamo v opisu. Na ta način naredimo opis precej bolj pregleden. Napisan naj bo tako, da bralca »vodi« po jami. Osnova naj bodo gole značilnosti rova (smeri in razsežnosti), še posebej skrbno naj bodo opisani manj očitni prehodi. *V točki 16 se rov obrne desno (smer NNW) in spusti za nekaj metrov. Strop se zniža na 2 m.* Namesto besed kot so *precej, blizu, manj* itd. čim več uporabljajmo števila (*dvakrat, 5–8 m, nekaj deset metrov* itd.). Čim več uporabljajmo strani neba. Če uporabljamo kratice, naj bodo mednarodne (N, S, E in W). Spremembe smeri (*levo, desno*) naj vedno spremlja še smer neba.

Sproti opisujemo tla (blato, skalovje, voda), stene in sigovo okrasje. Vsa strokovna opažanja, ki so jim sicer namenjene rubrike na tretji strani zapisnika, sproti omenimo tudi v opisu. Ne pozabimo na tehnične značilnosti jame, kar velja predvsem za brezna: težavnost, nevarnosti, sidrišča itd. Natančno napišimo tudi, katerih delov jame nismo natančno pregledali, kje slutimo nadaljevanja, katere kamine bi se splačalo preplezati itd. Pri opisu večjih dvoran je priporočljivo oceniti tudi volumen prostora.

Za opis večjih jam je v zapisniku hitro premalo prostora. Tedaj vpišemo le del opisa, na koncu dodamo vrstico *Nadaljevanje glej prilogo*, preostali opis pa na ločenem listu. Na vrhu tega lista obvezno napišimo ime jame, svoje ime in priimek, organizacijo ter datum zapisnika.

Jamski sedimenti, zanimive tvorbe in oblike

Ta rubrika je namenjena opisu vsebine jame, vendar le tiste, ki je naravnega nastanka. Od sedimentov popisujemo ilovico, pesek, prod in podorno kamenje, in sicer kje v jami se pojavlja, v kakšnih količinah ter vsa druga opažanja. Sem sodi tudi plavje (humus, listje, vejevje), netopirjevi iztrebki in (naravni) ostanki poginulih živali. Opišemo tudi sigove tvorbe, kjer spet razložimo, kje se pojavljajo, kakšne vrste, barve itd. Posebej opozorimo na redke tvorbe, kot so heliktiti, aragonitni ježki ipd.

2.1.3. A-zapisnik, 3. stran

Tretja stran je namenjena **strokovnim podatkom** o jami. Žal to mnogo jamarjev odvrne od vpisovanja vtisov, češ da so premalo podkovanani o tem. Pa niso npr. biološki podatki nič drugega kot podatki o živalih v jami, ki jih lahko vsak po svojih besedah opiše, ne da bi moral biti diplomirani biolog. Priporočljivo je v vsaki rubriki napisati vsaj nekaj besed, tudi stavek *Nismo opazili nobenih živali* je koristen podatek.

Geološki

Rubrika je namenjena podatkom o kamninah. Tudi če nimamo nobenega geološkega znanja in geološke karte, lahko zabeležimo na primer debelino plasti apnenca, smer vpada plasti, v jami dobro izražene razpoke in prelome. Omenimo vrsto kamnine (apnenec, dolomit), ali je kamnina krušljiva ali če smo opazili kaj posebnega na njej. V tej rubriki podamo tudi hipotezo o nastanku jame, čemur je bila v starih formularjih namenjena posebna rubrika. Če imamo na razpolago geološko karto, najprimernejša je Osnovna geološka karta 1:100.000, primerjajmo opažanje v jami s podatki na karti.

Hidrografski

Tu opišemo značilnosti podzemne vode. Če je jama suha, preprosto napišemo *Jama je suha*. Tudi drobno kapljanje s stropa in ujeta voda v kotanjah si zasluži vpis. Bolj se lahko razpišemo, če je v jami podzemni tok reke: smer, približen pretok, kalnost, kako vodostaj niha s količino padavin itd.

V tem primeru je priporočljivo omeniti količino padavin v zadnjih nekaj tednih. Opis sifonov tudi sodi v to kategorijo. Če smo merili temperaturo vode, seveda vpišemo tudi ta podatek.

Meteorološki

V to rubriko največkrat vpisujemo podatke o prepihu: v katerih delih jame ga čutimo, kako močan je, v katero smer piha. Napišimo tudi, kako smo ga merili (brez pripomočkov, s svečo, z dišavnimi paličicami) in predvsem, kakšna je bila tedaj zunanja temperatura (vsaj ocenjena).

Sem sodijo tudi podatki o ledu v jami, kjer opišemo, kje se pojavlja led, v kakšni obliki (ledene sveče, ledeni čok, zmrznjeno jezero) in približne dimenzije ledenih tvorb. Ne pozabimo na zunanjo temperaturo, koristna je tudi omemba vremena za zadnjih nekaj tednov.

Biološki

Sem sodijo podatki o živalih ter o sledovih živali. Večinoma gre za netopirje, žuželke in pajkovce ter živali v vodi. Občasno opazimo tudi živali, ki jih je prinesla voda ali so zašle v jamo, te so toliko bolj vredne omembe. Pri vsaki vrsti, tudi če je ne znamo identificirati, ocenimo število osebkov, opišimo njihovo aktivnost in kakršne koli posebnosti. Napišimo tudi, kje smo jih opazili, koristen je sklic na načrt jame.

Sem vpisujemo tudi podatke o sledovih živali (iztrebki, stopinje, kosti). Podatki o rastlinah, kot so kaljenje naplavljenih semen, plesni po stenah ipd. prav tako sodijo v to rubriko.

Arheološki

V tej rubriki opisujemo sledove človekovega bivanja ali zadrževanja v jami. To so ostanki starih zidov, kurišč, raznih predmetov in morebitnih risb po stenah. Novodobnih čečkarij s karbidovkami in smeti ne vpisujemo sem, temveč sodijo v kategorijo onesnaženost in drugi človekovi vplivi (str. 14). Mnogo jam so vaščani uporabljali kot pribežališča v času turških vpadov. V času obeh svetovnih vojn so jih uporabljali kot skladišča ali skrivališča. Legende in zgodbe iz tega obdobja sodijo v rubriko historiat (str. 15).

Gospodarski

Sem vpišemo, ali je jama primerna za kakršno koli gospodarsko rabo (shramba, napajališče, vir pitne vode, turistični potencial). Če so jamo včasih uporabljali za katero od prej namenjenih dejavnosti, pa tega ne počno več, prav tako zapišemo v to rubriko. Ker v starih zapisnikih ni bilo posebne rubrike o onesnaženosti, se je ponavadi sem vpisovalo podatke o »gospodarski rabi« jame kot smetišču. Danes te podatke vpisujemo v rubriko Onesnaženost in drugi človekovi vplivi (str. 14).

Onesnaženost in drugi človekovi vplivi

Rubrika je predvsem namenjena popisu odpadkov v jami. Opišemo, kakšne vrste odpadkov se nahajajo v jami: avtomobili, gospodinjski odpadki, mrhovina, industrijski odpadki itd. Če se da, ocenimo količino odpadkov v m³, lahko pa tudi predvidimo možnost čiščenja jame ali vsaj preprečitve nadaljnjega onesnaževanja. Pogosto se da oceniti tudi, ali se odlaganje odpadkov še nadaljuje. Sem sodi tudi opis odpadnega karbidnega apna, telefonskih žic, počeečkanih sten itd.

Priporočljivo je, da pri onesnaženih jamah izpolnimo še H-zapisnik, kjer so rubrike posebej razdelane glede na onesnaženost jame.

2.1.4. A-zapisnik, 4. stran

Četrta stran je namenjena sklepnim pripombam in vpisu sodelujočih.

Historiat

Historiat je zbirka zgodovinskih podatkov o jami. Do neke mere se prepleta z arheološkimi podatki (str. 14), le da se tu zadovoljimo z informacijo, brez materialnih dokazov, medtem ko pisne vire omenimo v rubriki literatura (str. 15). Največ podatkov nam bodo dali prebivalci bližnjih vasi. Zgodbe o jami so pogosto povezane s turškimi vpadi, dogajanjem med vojnami, morda kot prebivališča. Tudi če je zgodba bolj pravljica, se jo spleta povzeti. Če ima jama bogato zgodovino raziskovanja, omenimo tudi to.

V rubriko historiat sodijo tudi podatki o odkritjih drugih jamarjev, npr. omemba jame v zapisniku druge jame ali pa pretekle raziskave, ki je niso dokumentirali z zapisnikom ipd.

Sem sodi tudi podatek o vpisu jame v italijanski VG-kataster. (V starih zapisnikih je bila katastrski številki VG namenjena posebna rubrika.)

Izvor imena

Nekako nam je ime prišlo na jezik, pa opišimo z nekaj besedami, kako. Če gre za domače ime, vprašajmo domačine, kaj to ime pomeni. Večkrat se je izvor imena izgubil, pa tedaj napišimo, da domačini ne vedo, kaj naj ime pomeni. Za precej jam je tudi med domačini v rabi več imen. Takrat pojasnimo tudi to. Če smo si ime sami izmislili, povejmo, zakaj tako ime. Takšna razlaga lahko zelo prav pride pri morebitnih poznejših dilemah, katero ime je bolj izvirno, pomaga pa tudi pri pravopisu težjih imen.

Tehnična zahtevnost in potrebna oprema

Obvezno napišimo, katero skupno opremo rabimo za obisk jame: koliko vrvi, ploščic, vponk; je potreben čoln, dodatni karbid itd. Posebej opozorimo na večje težave v jami, kot so krušljivost, nagla nihanja vode, hude ožine...

Pomemben je tudi komentar o stanju tehničnih sredstev v jami (prečnice, fiksne lestve, svedrovci). Ko bo enkrat sprejeta standardizacija težavnosti jame – tako kot je to pri alpinizmu – bomo tedaj vpisali tudi oceno težavnosti.

Svetujemo raziskave

Po končanem raziskovanju je prav namigniti poznejšim obiskovalcem, kje se spleta raziskovati v jami, če sploh. Omenimo predvsem prepihe, perspektivne ožine, nepreplezane kamine. Če je jama pestra z živalstvom, svetujmo obisk biologom itd.

Zanimivosti, pripombe in osebni vtisi

Tu je prostor za »vse ostalo«, kar ne najde mesta v drugih rubrikah. Največkrat sem vpisujemo pripombe k osnovnim podatkom na prvi strani, kjer sicer ni prostora zanje. Na tem mestu lahko izrazimo tudi svoje komentarje v zvezi z identiteto jame, npr. *Po obliki vhoda bi jama lahko ustrezala jami št. ..., vendar je lega za več kot 1 km zgrešena.*

Literatura

Sem vpišemo seznam knjig in člankov, kjer najdemo dodatne informacije o dani jami. Informacije, ki niso podprte s pisnimi viri, omenimo v rubriki historiat (str. 15).

Merili

Naštejemo tiste osebe, ki so sodelovale pri merjenju jame.

Lego določali

Naštejemo tiste osebe, ki so sodelovale pri določanju lege jame.

Udeleženci

Naštejemo osebe, ki so sodelovale pri raziskavah, po možnosti s polnimi imeni in priimki; če prostor ne dopušča, pa vsaj s kraticami imen ter polnimi priimki. Če so raziskovalci člani različnih društev, dodajmo kratice društev v oklepaj.

Uporabljena merilna oprema

Napišemo, katero opremo smo uporabljali pri merjenju jame in določanju njene lege. Namesto preprostega naštevanja (npr. *kompas, naklonomer, meter*) dopišimo še model in po možnosti še natančnost. Če smo improvizirali, napišimo tudi to, npr. *razdaljo smo merili z vrvjo*.

Fotografirali

Naštejemo tiste osebe, ki so fotografirale v jami.

Materiale zbirali

Naštejemo tiste osebe, ki so v jami zbirale geološke, biološke, hidrološke in druge vzorce.

___ dne ___

Vpišemo kraj in datum izdelave zapisnika.

MP

Na to mesto odtisnemo stampiljko društva oz. organizacije, ki smo jo napisali v rubriko Organizacija (str. 7) na prvi strani. V primeru meddruštvenih raziskav je zapisnikar praviloma član te organizacije.

(lastnoročni podpis)

Lastnoročni podpis avtorja zapisnika, ki smo ga napisali v rubriko Zapisnikar (str. 7) na prvi strani.

2.2. B-zapisnik (Dopolnilni zapisnik)

B-zapisnik je namenjen dokumentiranju raziskav v že registriranih jamah. Vendar je pri obisku jame, ki je sicer registrirana, a zelo pomanjkljivo dokumentirana, priporočljivo izpolniti A-zapisnik. Po drugi strani lahko uporabimo B-zapisnik tudi za registracijo nove jame, če smo jo le bežno preiskali. Z B-zapisnikom lahko tudi potrdimo prvenstvo odkritja, ko še ni zrelo za pravo registracijo, npr. pri širjenju dihalnika. Pozneje jamo temeljito raziščemo in tedaj oddamo A-zapisnik.

Pomembno se je zavedati, da B-zapisnik izpolnimo le tedaj, ko bralcem prinašamo neko koristno informacijo. In ni treba, da ravno odkrijemo nov rov. Podatek *V končni dvorani smo videli pet netopirjev* je vsekakor koristen za biologa in tudi če ni drugih opažanj, si to zasluži B-zapisnik. Po drugi strani pa zapisnik z vsebino *Ogled jame* ne prinaša prav nobene informacije. Če smo neko jamo pogosto obiskovali, npr. za jamarsko šolo, nismo pa zabeležili nobenih opažanj, pa je vseeno primerno oddati B-zapisnik. V njem zapišemo povzetek obiskov: koliko je bilo obiskov in v katere dele jame. Tako vemo, koliko je ta jama obremenjena z obiski. Sistematične raziskave v neki jami (npr. merjenje vodostaja enkrat tedensko) nikar ne objavljajmo posebej za vsak obisk. Enkrat letno zberimo meritve, napišimo kratek komentar in oddajmo B-zapisnik. Takšen zgoščeni pregled je bistveno boljši kot množica skoraj praznih zapisnikov. Podoben primer je dolgotrajno širjenje ožine, saj kratek povzetek vseh akcij bralcu mnogo več pove, kot serija podobnih opisov za vsako akcijo posebej.

B-zapisnik obsega le eno stran. Poleg osnovnih podatkov o ekskurziji ima le eno rubriko, kjer vpišemo vsa naša opažanja. Novost glede na stari formular B-zapisnikov je šifrant z okvirčki, kjer

odkljukamo, kaj smo v jami počeli in v kakšnem stanju je jama. Tak zgoščeni pregled močno olajša poznejše iskanje.

Tudi B-zapisniku lahko priložimo drugo gradivo, odvisno od opravljenega dela: načrt (E-zapisnik), kartografske priloge (C-zapisnik), fotografije (F-zapisnik), tabelo meritev (G-zapisnik) in tabelo opreme, potrebne za obisk jame (I-zapisnik). Pri odkrivanju novih rovov je načrt obvezen, druge priloge dodamo po potrebi.

2.2.1. Katastrska številka

Večinoma uporabljamo B-zapisnik za opis dodatnih raziskav v že registrirani jami, tako da v polje vpišemo njeno katastrsko številko. Če v identiteto jame nismo prepričani, rubriko raje pustimo prazno, da ne vnašamo nepotrebne zmede. Katastrsko številko lahko v tem primeru napišemo s svinčnikom ali našo dilemo natančneje pojasnimo v rubriki Opis aktivnosti in ugotovitve (str. 20).

2.2.2. Jama še ni registrirana

Kvadratega odkljukamo tedaj, ko jama gotovo še ni registrirana.

2.2.3. Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)

Pustimo prazno!

2.2.4. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.2.5. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišemo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišemo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

2.2.6. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

2.2.7. Ime jame

Ker gre v večini primerov za staro jamo, vpišemo obstoječe ime. Če ima jama več imen, napišemo v oklepaju še sinonime, ponavadi v naslednjo vrstico. To naj velja le v primeru, če gre za lokalno znana imena, ne dajajmo pa jami več različnih izmišljenih imen, ker s tem le vnašamo nepotrebno zmedo. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami. Glede izbire imena jame glej posebno poglavje Druga navodila – Priporočila za izbiro imena jame (str. 32).

2.2.8. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je zapisnikar. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija izven JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je zapisnik samostojno delo posameznika izven organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

2.2.9. Zapisnikar

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.2.10. Udeleženci

Naštejemo osebe, ki so sodelovale pri raziskavah, po možnostmi s polnimi imeni in priimki, če prostor ne dopušča pa vsaj s kraticami imen ter s priimki. Če so raziskovalci člani različnih društev, dodajmo kratice društev v oklepaj.

2.2.11. Okvirčki, zgornji del

Rubrika je namenjena temu, da bralec na hitro ugotovi vsebino zapisnika, ne da bi mu bilo treba brati vsebine. Če npr. nekdo išče, v katerih jamah poročajo o preprihah, bo pogledal, kje je odključana rubrika meteorološka opažanja. Zato si vzemimo pol minute časa in izpolnimo okvirčke, tako da bralcem omogočimo lažje iskanje. V Wordu obkljukamo kvadrateg tako, da dvokliknemo nanj z levim gumbom miške in izberemo opcijo »potrjeno« (checked).

Prvi stolpec okvirčkov je namenjen raziskovanju oblike jame in njene okolice

iskanje jame: Okvirček je namenjen predvsem neuspešnemu iskanju jame. Spodaj opišemo, kje smo neuspešno iskali jamo. Tako bo bralec vedel, kje naj jame *ne* išče.

pregledovanje okolice: Odključamo, če smo v bližini iskali jame, dihalnike itd. Vsak dihalnik si seveda ne zasluži registracije, prav pa je, da ga spodaj omenimo. Če nismo našli ničesar, tudi to omenimo s stavkom.

pregledovanje jame: Gre za iskanje morebitnih nadaljevanj, ki so jih predhodni raziskovalci izpustili. Če smo našli nadaljevanje, ga skrbno opišimo. Predvsem bodimo natančni pri oznaki, kje smo našli nadaljevanje. Lahko se sklicujemo na že obstoječi načrt in točkovanje na njem, sicer lego čim bolj opišimo. Tudi načrt novih delov ne sme manjkati. Če nismo našli ničesar, napišimo tudi to.

kopanje, širjenje ožin: Najpomembneje je napisati, kje smo kopali oz. širili ožine. Lahko se sklicujemo na že obstoječi načrt in točkovanje na njem, sicer lego čim bolj opišimo. Zelo pomembno je, da tudi neuspešno širjenje dokumentiramo, npr. *V točki 23 smo prebili ožino, vendar se po 2 m konča s 5 cm široko razpoko.*

zahtevno plezanje ali prečenje: Okvirček je namenjen pregledovanju tistih delov jame, ki jih ob običajnem obisku izpustimo – gre predvsem za plezanje kaminov, pa tudi prečenje brezen, pregledovanje rogov na težko dostopnih mestih itd. Zelo pomembno je, da opišemo tudi, če se kamin slepo konča. Ni hujšega, kot če po zahtevnem plezanju poln pričakovanja na vrhu kamina naletiš na star svedrovec ... Po možnosti oddajmo tudi I-zapisnik.

potapljanje, napeljava natege: To je okvirček za jamske potapljače, pa tudi za tehnično delo v sifonih (praznjenje z natego, kopanje kanalov). Tudi tipanje sifona brez potapljaške opreme in potapljanje na dah sodi sem.

Drugi stolpec je namenjen dokumentiranju osnovnih podatkov o jami.

določanje koordinat: Zelo pomembno delo je popravljanje lege vhoda v jamo. Novoizmerjene koordinate jasno napišimo spodaj. Tudi preverjanje lege opišimo, npr. *Z GPS smo izmerili lego jame in ugotovili, da se podatki v Katastru ujemajo na 5 m natančno.*

merjenje jame: Mnogo jam je slabo izmerjenih ali obstaja le skica. Okvirček odključamo, če smo premerili jamo ali njen del. Sem sodi tudi npr. preverjanje globine z višinomerom. Večinoma meritvam sledi risanje načrta, ki mu je namenjen spodnji okvirček.

risanje načrta: Odključan okvirček pomeni, da B-zapisniku prilagamo še načrt. Večinoma ga naredimo na podlagi meritev (prejšnji okvirček), le izjemoma zadostuje skica.

fotografiranje, snemanje: Če smo odključali ta okvirček, je prav, da vsaj nekaj fotografij priložimo zapisniku. Če jih ne priložimo, ali če smo v jami snemali film, pa je podatek vseeno koristen, saj se za posnetke lahko bralec obrne na avtorja.

zanimivosti iz ustnih virov: Okvirček odključamo, če spodaj opišemo kakršno koli pripoved o jami, ki smo jo slišali od domačinov, znancev. Ustreza rubriki historiat (str. 15) v A-zapisniku.

literatura o objektu: V tem primeru navajamo knjigo ali članek, ki govori o jami. Ustreza rubriki literatura (str. 15) v A-zapisniku.

Tretji stolpec ima identične rubrike kot tretja stran A-zapisnika (več o tem glej navodila za A-zapisnik).

geološki podatki: Opazovanja o kamninah v jami. Ustreza rubriki geološki podatki (str. 13) v A-zapisniku.

hidrografski podatki: Opazovanja o vodnih razmerah v jami. Ustreza rubriki hidrografski podatki (str. 13) v A-zapisniku.

meteorološki podatki: Opazovanja o preprih in ledu v jami. Ustreza rubriki meteorološki podatki (str. 14) v A-zapisniku.

biološki podatki: Opazovanja o živalih v jami. Ustreza rubriki biološki podatki (str. 14) v A-zapisniku.

arheološki podatki: Opazovanja o sledovih pretekle človekove dejavnosti v jami. Ustreza rubriki arheološki podatki (str. 14) v A-zapisniku.

naravovarstveni podatki: Opazovanja o onesnaževanju in današnjih vplivih človeka v jami. Ustreza rubriki onesnaženost in drugi človekovi vplivi (str. 14) v A-zapisniku. Po možnosti oddajmo tudi H-zapisnik.

Četrty stolpec je namenjen neraziskovalnemu delu v jami.

vódena ekskurzija: V zadnjih letih se sicer opuščajo zapisniki B z vsebino *Ogled jame*. Vseeno pa je prav, da pri večjih vódenih ekskurzijah ali morda enkrat letno napišemo B-zapisnik s kratkim opisom, kolikokrat in koliko ljudi smo peljali v jama. Podobno naj velja tudi za jamarsko šolo, če imamo v jami poligon vrvne tehnike. Ta podatek nam pove, kako je jama obremenjena z obiski.

čiščenje objekta: Okvirček odključamo, če smo imeli v jami čistilno akcijo. Po možnosti oddajmo tudi H-zapisnik.

ureditveni poseg: Sem sodi vsako večje delo, ki ni v neposredni zvezi z raziskovanjem ali čiščenjem jame: popravilo jamskih poti in električne napeljave v turističnih jamah, regulacija struge v ponornih jamah, varovalna dela na podorih itd.

nezgoda ali nesreča: Če je v jami prišlo do nezgode ali nesreče, jo na kratko opišimo, da se kaj takega ne zgodi tudi drugim. Opozorimo na nevarno mesto, kjer je do tega prišlo.

reševalna vaja: Na kratko opišimo potek reševalne vaje. Po reševalni vaji je praviloma jama dobro tehnično opremljena. Dodajmo še kratek opis, kje so nova sidrišča in druge tehnične detajle.

drugo: Če naše delo ne sodi v nobenega od zgornjih okvirčkov, poleg okvirčka z besedo ali dvema označimo, za kaj gre, spodaj pa sledi daljši opis.

2.2.12. Okvirčki, srednji del

Ti okvirčki so namenjeni grobi klasifikaciji stanja jame: ali jama sploh še obstaja, je znatno poškodovana, onesnažena. Tesno s tem je povezana tudi dostopnost jame: je sploh dostopna, zaklenjena ali odprta. Za večino jam ne bomo odključali nobenega okvirčka. Kjer pa je to potrebno,

odkljukajmo ustrezni okvirček (ali več okvirčkov) in v rubriki opis aktivnosti in ugotovitve (str. 20) natančneje opišimo okoliščine.

znatno onesnažena: V jami je znatna količina odpadkov, npr. gospodinjski aparati, mrhovina, kupi manjših smeti. Spodaj vsebino natančneje opišimo. Rubrike ne odkljudamo, če je jama le neznatno onesnažena, npr. nekaj manjših smeti ob vhodu (pločevinke, vrečke) ali posamezni ostanki jamarjev (apno, konzerve, telefonska žica). Kje je meja, da je jama »znatno« onesnažena, pa je prepuščeno piscu zapisnika. Po možnosti oddajmo tudi H-zapisnik.

znatno ali sveže poškodovana: Jama je močno poškodovana zaradi človekovega delovanja, spodaj opišimo, kako: polomljeni kapniki, počečkane stene, izcedne vode. Kje je meja, da je jama »znatno« poškodovana, pa je prepuščeno piscu zapisnika. Pod pojmom »sveže« poškodovana razumemo škodo, ki je bila narejena pred kratkim (npr. v zadnjem letu). Po možnosti oddajmo tudi H-zapisnik.

zaklenjena: Jama je zaklenjena in ima skrbnika, ki (pod določenimi pogoji) omogoči ogled. Spodaj napišimo ime in priimek ter naslov in telefon skrbnika oz. kontaktne osebe. Če vemo za kakšne dodatne omejitve obiska (letna kvota, letni čas), napišimo tudi to.

nedostopna: Obisk ni mogoč, čeprav je jama načelno dostopna, ali utegne biti dostopna enkrat v prihodnosti. Spodaj opišimo okoliščine: delno zasuta, a se material še da odstraniti; vhod iz stavbe, predora ipd.; leži na zaprtem vojaškem področju.

uničena: Jame ni več. Spodaj opišimo, kakšna usoda jo je doletela: zazidana; zasuta do te mere, da je ni mogoče očistiti; odkopana (kamnolom, cestni usek). Po možnosti oddajmo tudi H-zapisnik.

2.2.13. Okvirčki, spodnji del

Na podlagi tega zapisnika predlagamo spremembo osnovnih podatkov o jami: Osnovni podatki so tisti, ki se vodijo v podatkovni bazi Katastra jam. Nekateri se nanašajo na odkritje jame, spremembe pa so možne pri naslednjih podatkih: identiteta jame (podvojene katastrske številke, zamenjava jam ipd.), ime jame, sinonimi, koordinate, vir določitve koordinat, nadmorska višina, dolžina in globina. Če smo katerega od teh podatkov popravili, odkljudajmo okvirček, poleg napišimo, za kateri osnovni podatek gre, spodaj pa jasno opišimo spremembo. Pri tem omenimo star podatek, poleg njega pa (npr. odebeljen) nov podatek.

2.2.14. Opis aktivnosti in ugotovitve

Sem opišemo vse, kar smo novega našli v jami oz. vse, kar utegne biti bralcu zanimivo. Tematiko povzamemo v okvirčkih zgoraj. Če opisujemo več različnih stvari, jih smiselno ločimo s podnaslovi ali vsaj praznimi vrsticami. Kot podnaslove je priporočljivo uporabiti kar rubrike pri okvirčkih. Če nam zmanjka prostora, napišimo spodaj *Nadaljevanje glej naslednjo stran* in nadaljujmo opis na naslednji strani lista. Če tudi to ni dovolj, napišimo spodaj *Nadaljevanje glej prilogo* in nadaljujmo opis na novem listu. Na novem listu ne sme manjkati glava z imenom jame, imenom in priimkom zapisnikarja, organizacijo ter datumom; če vemo katastrsko številko, jo tudi dopišimo.

2.2.15. Lastnoročni podpis

Lastnoročni podpis avtorja zapisnika, ki smo ga napisali v rubriko Zapisnikar (str. 18).

2.3. C-zapisnik (Kartografsko gradivo)

Pod C-zapisnik so prvotno šteli pomožne dokumente, kot so terenske skice, pomožni poligoni, sheme načrtov ipd. Ta rubrika ni zares zaživela, zato smo jo opustili. **Danes** kot C-zapisnik štejemo vse kartografsko gradivo (razen načrtov jame), ki ga lahko priložimo A- ali B-zapisniku. C-zapisnikov ne oddajamo samostojno, temveč vedno kot prilogo.

Vedno je priporočljivo, da k A-zapisniku priložimo A4-fotokopijo TTN (1:5.000 ali 1:10.000). Takšna priloga pa je še posebej pomembna pri jamah, kjer je dostop orientacijsko zahteven, tedaj na karto vrišemo tudi vse potrebne značilnosti. Včasih je za dostop do jame treba izrisati poligon, ki ga prav tako priložimo A-zapisniku. Kot C-zapisnik lahko priložimo tudi naslednje dokumente: ortofoto posnetek okolice jame, načrt jame položen na TTN-karto, poročilo o izmeri lege ipd.

C-zapisnik ima od leta 2014 predpisano obliko. Poleg standardnih podatkov o jami, ekskurziji, avtorju in društvu izpolnimo tudi polje za podatke o karti: tip, merilo, letnik. Ostala polja izpolnimo po potrebi.

2.3.1. Katastrska št.

V polje vpišemo katastrsko številko že registrirane jame. Če v identiteto jame nismo prepričani, rubriko raje pustimo prazno, da ne vnašamo nepotrebne zmede.

2.3.2. Ime jame

V polje pišemo obstoječe ime jame oz. ime, ki ga napišemo na A-zapisnik. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami. Glede izbire imena jame glej posebno poglavje Druga navodila – Priporočila za izbiro imena jame (str. 32).

2.3.3. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

2.3.4. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.3.5. Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)

Pustimo prazno!

2.3.6. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je zapisnikar. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija izven JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je zapisnik samostojno delo posameznika izven organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

2.3.7. Avtor

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.3.8. Karta, merilo

Sem vpišemo podatke o karti, ki smo jo priložili na tem zapisniku: vrsta karte (Atlas Slovenije, TK = topografska karta, TTN = temeljni topografski načrt), merilo in letnik izdaje. Raje podatek več kot premalo.

2.3.9. Kota vhoda

V primeru, da zapisnik prikazuje le lokacijo vhoda v jamo, vpišemo nadmorsko višino le-tega. Če smo nadmorsko višino odčitali z GPS, moramo upoštevati, da je razlika med elipsoidom WGS84 in lokalnim geoidom več kot 50 višinskih metrov! Tudi sicer GPS ni primeren za določanje nadmorske višine, razen če ima vgrajen barometriški višinomer.

2.3.10. Koordinata GK ► in Koordinata GK ▲

V primeru, da zapisnik prikazuje le lokacijo vhoda v jamo, vpišemo Gauss-Krügerjeve koordinate le-tega. Če zapisnik prikazuje več točk, vpišemo koordinate glavne (tiste s povsem posebno oznako) oz. ne vpisujemo ničesar.

Če smo za določitev koordinat uporabili GPS, moramo nastaviti lokalni koordinatni sistem. Ne vpisujemo koordinat po elipsoidu WGS84!

2.4. D-zapisnik (Drugo gradivo)

Pod D-zapisnik štejemo vse nestandardno gradivo, ki ne sodi v nobeno od ostalih kategorij: fotokopije iz časopisov in knjig, reklamni plakati, turistični prospekti, poročila o večjih odpravah in delu v jami, načrti jamske infrastrukture itd. D-zapisnikov ni treba posebej opremiti (avtor, datum), tudi spremljevalni B-zapisnik ni potreben, temveč jih priložimo samostojno.

2.5. E-zapisnik (Načrt)

E-zapisnik je obvezna priloga k A-zapisniku, prav tako ga moramo narisati, ko z B-zapisnikom dokumentiramo nove rove v že registrirani jami. Pri manjših jamah načrt narišemo na formular E-zapisnika formata A4, pri večjih jamah pa raje uporabimo večji list papirja ter ga zložimo na format A4. Tedaj na primerno mesto (priporočljivo na vrh ali v spodnji desni kot) vpišemo iste podatke kot na formularju ali prekopiramo tabelo iz formularja.

Jamo ponavadi narišemo v tlorisu in (iztegnjenem) prerezu, na značilnih mestih pa dodamo še prečne prereze. Načrt naj bo narejen na osnovi meritev, le izjemoma si dovolimo le skico. Na načrtu ne sme manjkati merilo, merek (skala), na tlorisu pa seveda smer severa. Nekatere rubrike na E-zapisniku so enake kot na A-zapisniku (ime jame, datum ekskurzije, organizacija), zato naj bodo tudi podatki v teh rubrikah enaki. Žal še vedno najdemo nove primere, da je v E-zapisniku vpisano drugačno ime jame kot v A-zapisniku. To vnaša nepotrebno zmedo. Različica predloge iz leta 2014 vsebuje dve novi polji: Dolžina in Globina, kamor vpišemo dolžino in globino rovov, ki so prikazani na načrtu.

V nadaljevanju so opisane rubrike zadnjih dveh verzij predlog zapisnika.

2.5.1. Katastrska št.

Če rišemo že registrirano jamo, vpišemo njeno katastrsko številko. Če v identiteto jame nismo prepričani, rubriko raje pustimo prazno, da ne vnašamo nepotrebne zmede. Vsekakor naj bo vpis identičen kot pri priloženem A- oz. B-zapisniku.

2.5.2. Ime jame

Vpišemo ime jame, ki naj bo enako imenu v priloženem A- oz. B-zapisniku. Glede izbire imena jame glej posebno poglavje Druga navodila – priporočila za izbiro imena jame (str. 32).

2.5.3. Sodelovali

Starejša verzija: Merili.

Naštejemo tiste osebe, ki so sodelovale pri merjenju jame.

2.5.4. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišimo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišimo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *I. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja. Podatek naj se ujema s tistim, ki ga navajamo na A- oz. B-zapisniku.

2.5.5. Avtor

Starejša verzija: Risali.

Napišemo ime osebe, ki je risala načrt jame (ponavadi je to le eden). V primeru, da je načrt risalo več oseb, sem vpišemo ime osebe, ki je oddala ta zapisnik, ostale napišemo posebej, na načrt.

2.5.6. Datum zapisnika

Starejša verzija: Datum načrta.

Vpišemo datum, ko smo dokončali načrt.

2.5.7. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je tisti, ki je risal načrt. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija zunaj JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je načrt samostojno delo posameznika zunaj organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

2.5.8. Merilo

Napišemo merilo, v katerem je narisani načrt. Če so deli načrta v drugačnem merilu (npr. prečni preseki, detajli meandrov), to označimo na tistem mestu. Za izbiro priporočenih meril glej poglavje: Druga navodila – Priporočila o kombinaciji merila in natančnosti načrta (str. 37).

2.5.9. Natančnost

Vpišemo natančnost poligona in detajlov po šifrantu (glej poglavje Druga navodila – Ocenjevanje natančnosti načrtov jam, str. 35).

2.5.10. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.5.11. Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)

Pustimo prazno!

2.6. F-zapisnik (Fotografsko gradivo)

V F-zapisnik štejemo fotografije vhoda in notranjosti jame. Če le imamo možnost, fotografirajmo vhod v jamo, kar nam močno olajša identifikacijo jame. Na fotografiji naj bo tudi primerno merilo, npr. človek. Na zapisniku napišimo kratek podnapis k sliki, npr. *Slika vhoda v jamo iz smeri SW, desno zgoraj je pot, po kateri pridemo do jame*. F-zapisnik ima od leta 2014 predpisano obliko.

Vsebuje standardne rubrike, ki jih izpolnjujemo enako kot pri ostalih zapisnikih. Če gre za že registrirano jamo, seveda vpišemo tudi katastrsko številko.

Na zapisnik lahko dodamo še nekaj značilnih fotografij iz notranjosti jame, s primernim podnapisom, v katerem delu jame je bila konkretna slika posneta.

Ne pretiravajmo s številom posnetkov! Najpogosteje sta dovolj ena ali dve fotografiji vhoda (od blizu in daleč). Ne oddajajmo fotografij, ki ne pripomorejo k identifikaciji jame ali niso strokovno zanimive glede na rubrike iz A-zapisnika. Priporočena ločljivost fotografije, ki še ne obremenjuje velikosti datoteke, je 800×600 pik.

2.6.1. Katastrska št.

Če fotografiramo že registrirano jamo, vpišemo njeno katastrsko številko. Če v identiteto jame nismo prepričani, rubriko raje pustimo prazno, da ne vnašamo nepotrebne zmede. Vsekakor naj bo vpis identičen kot pri priloženem A- oz. B-zapisniku.

2.6.2. Ime jame

Vpišemo ime jame, ki naj bo enako imenu v priloženem A- oz. B-zapisniku.

2.6.3. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije tj. datum, ko smo jamo fotografirali. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišimo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišimo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

2.6.4. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo dokončali zapisnik.

2.6.5. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.6.6. Oznaka dokumenta (Kataster)

Pustimo prazno!

2.6.7. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je tisti, ki je risal načrt. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija zunaj JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je načrt samostojno delo posameznika zunaj organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

2.6.8. Avtor

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.6.9. Avtor fotografije

Vpišemo ime in priimek avtorja fotografije.

2.6.10. Smer fotografiranja

V primeru, da priložimo le eno fotografijo, vpišemo tudi smer, v kateri smo fotografirali.

2.7. G-zapisnik (Meritve)

G-zapisnik (do leta 2003 se je uporabljalo oznako EE-zapisnik) predstavlja tabelo meritev jamskega poligona, na podlagi katerega smo narisali načrt in izmerili dolžino oz. globino jame. Pri manjših jamah lahko tabelo natisnemo na E-zapisnik, čeprav je bolj pregledno, da je oddamo na posebnem listu. Samostojni G-zapisnik ima predpisano obliko. Lahko tudi priložimo print iz programa, s katerim smo narisali načrt. G-zapisnik je priporočljivo oddati pri večjih jamah, še posebej pa tedaj, kadar pričakujemo nadaljnje raziskave.

2.7.1. Katastrska št.

V primeru, da gre za nove meritve v že registrirani jami, v polje vpišemo njeno katastrsko številko.

2.7.2. Ime jame

Če gre za staro jamo, vpišemo obstoječe ime. Če ima jama več imen, lahko napišemo v oklepaju še sinonime. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami.

2.7.3. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije, na kateri smo jamo merili. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišemo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišemo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

2.7.4. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

2.7.5. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.7.6. Oznaka dokumenta (Kataster)

Pustimo prazno!

2.7.7. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je avtor zapisnika. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

2.7.8. Avtor

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.7.9. Sodelovali

Naštejemo osebe, ki so sodelovale pri meritvah, po možnostmi s polnimi imeni in priimki, če prostor ne dopušča pa vsaj s kraticami imen ter s priimki. Če so merilci člani različnih društev, dodajmo kratice društev v oklepaj.

2.7.10. Natančnost

Vpišemo natančnost meritve poligona po šifrantu (glej poglavje Druga navodila – Ocenjevanje natančnosti načrtov jam, str. 35).

2.7.11. Meritve

Vsaka vrstica naj vsebuje 1 meritve. Vrstico dodamo tako, da se postavimo na desno stran tabele v zadnji vrstici in pritisnemo 'Enter'. Tako se bo avtomatsko povečala tudi številka meritve.

T1, Dolžina, Smer in Naklon so obvezni podatki v vsaki vrstici. V primeru uporabe pomožnih vizur na stene rova (od določene točke) lahko polja T2 ter L, D, S in D pustimo prazna. Tudi Opomba je opsijska.

2.8. H-zapisnik (Zapisnik o stanju jame)

H-zapisnik je namenjen zbiranju podatkov o onesnaženih jamah, z namenom, da pridobimo pregled nad obsegom onesnaženosti jam v Sloveniji. Zapisnik se lahko uporabi tudi za podlago poročila o čistilni akciji v jami; v tem primeru se navede stanje jame pred in po čiščenju (pri posamezni alineji se opiše onesnaženost jame pred čistilno akcijo). H-zapisnik lahko izpolnimo tudi, če je jama čista.

H-zapisnik obsega le eno stran. Zgornji del je enak B-zapisniku, spodaj pa je besedni opis stanja jame. Priložimo mu lahko drugo gradivo. Priporočljivo je preveriti in po potrebi popraviti lego jame, v tem primeru oddamo B-zapisnik, po možnosti novo lego označimo še na karti (C-zapisnik). Če je jama onesnažena, smeti fotografiramo (F-zapisnik). Razširjenost odpadkov in drugih poškodb lahko označimo tudi na načrtu jame (E-zapisnik).

2.8.1. Katastrska številka

Večinoma uporabljamo H-zapisnik za opis dodatnih raziskav v že registrirani jami, tako da v polje vpišemo njeno katastrsko številko. Če jama ni registrirana, rubriko raje pustimo prazno.

Kvadratak Jama še ni registrirana odključamo tedaj, ko jama gotovo še ni registrirana.

2.8.2. Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)

Pustimo prazno!

2.8.3. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. 2003/43. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.8.4. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišimo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišimo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

2.8.5. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

2.8.6. Ime jame

Vpišemo ime jame. Če ima jama več imen, napišemo v oklepaju še sinonime, ponavadi v naslednjo vrstico. To naj velja le v primeru, če gre za lokalno znana imena, ne dajajmo pa jami več različnih izmišljenih imen, ker s tem le vnašamo nepotrebno zmedo. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami. Glede izbire imena jame glej posebno poglavje Druga navodila - Priporočila za izbiro imena jame.

2.8.7. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je zapisnikar. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

Če je ekskurzijo izvedla organizacija izven JZS, prav tako vpišemo ime te organizacije. Če je zapisnik samostojno delo posameznika izven organiziranega jamarstva, pustimo to rubriko prazno.

2.8.8. Zapisnikar

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.8.9. Udeleženci

Naštejemo osebe, ki so sodelovale pri raziskavah, po možnostmi s polnimi imeni in priimki, če prostor ne dopušča pa vsaj s kraticami imen ter s priimki. Če so raziskovalci člani različnih društev, dodajmo kratice društev v oklepaj.

2.8.10. Okvirčki

Ti okvirčki so namenjeni grobi klasifikaciji stanja jame. Odkljukamo enega od štirih okvirčkov, ki najbolj ponazarja stanje jame (lahko tudi »onesnažena« in »poškodovana« skupaj). V Wordu obkljukamo kvadratek tako, da dvokliknemo nanj z levim gumbom miške in izberemo opcijo »potrjeno« (checked).

čista: Jama ni onesnažena ali poškodovana. Rubrike ne odkljukamo, če je jama le neznatno onesnažena, npr. nekaj manjših smeti ob vhodu (pločevinka, vrečka) ali posamezni ostanki jamarjev (apno, konzerve, telefonska žica).

poškodovana: V jami je precej polomljenih kapnikov, prekopanih sedimentov, grafitov ipd.

onesnažena: V jami so smeti ali pa oborine od onesnažene vode.

uničena: Jama je do vrha zasuta z odpadki, odminirana, zalita z betonom ipd.

očiščena: V jami je potekala čistilna akcija.

2.8.11. Kateri del jame je onesnažen/poškodovan

Navedemo lokacijo onesnaženja ali poškodbe v jami; npr. *25 m globoko vhodno brezno in 15 m dolg rov/dvorana pod njim, končni deli jame ...*

2.8.12. Kako je jama onesnažena/poškodovana

Navedemo, ali so onesnažena/poškodovana tla, stene, kapniško okrasje, voda, sedimenti ...

2.8.13. Popis odpadkov

V osnovi navedemo, ali gre za komunalne ali industrijske odpadke ter kateri odpadki prevladujejo. Naštejemo posamezne vrste odpadkov: steklo, kovine, plastika, gradbeni odpadki, kadavri in drugi organski odpadki, avtomobili, oblačila, usedline in odplake iz čistilnih naprav ...

2.8.14. Posebne najdbe

V tej rubriki posebej navedemo najdbe morebitnih eksplozivnih sredstev, človeških kosti, arheoloških artefaktov ...

2.8.15. Ocenjena količina odpadkov

Približno ocenimo volumen odpadkov v jami v m³. Če je več vrst odpadkov, je zaželena ocena količine odpadkov tudi po posamezni vrsti odpadkov.

2.8.16. Druga opažanja

V to rubriko napišemo vse posebnosti in podatke, ki so relevantni za informiranje o stanju jame, tudi morebitni predlogi za postopke čiščenja jame ter ocena zahtevnosti čiščenja. Če je jama že bila očiščena, na kratko opišemo potek čistilne akcije (trajanje, število sodelujočih, tehnična izvedba in zahtevnost ...).

2.8.17. Lastnoročni podpis

Lastnoročni podpis avtorja zapisnika, ki smo ga napisali v rubriko Zapisnikar.

2.9. I-zapisnik (Oprema)

I-zapisnik zajema tehnično opremljenost jame, pod katero spada predvsem oprema, potrebna za obisk določenega segmenta jame. Sem torej vpišemo razpoložljiva sidrišča in število ter dolžine vrvi. Dodatno lahko omenimo tudi, na katerih mestih so pripravljena sidrišča za reševalne manevre, kje je potrebno kakšno prečenje, kje je postavljena fiksna oprema (npr. lestve, klini, stopnice) ipd. Načrt (E-zapisnik) z vrisanimi opisanimi podrobnostmi je v večini primerov obvezna priloga.

V vsaki vrstici tabele naj bo opisan en odsek, v katerem se potrebuje en kos vrvi, četudi je na njem več sidrišč. Če naj se uporabi dva kosa vrvi, naj bo vsak opisan v svojem odseku (vrstici). V primeru, da je odsek kompleksen, naj prva vrstica odseka vsebuje povzetek odseka z razponom točk, globino odseka (brezna) in potrebno dolžino vrvi (1 kos), ostale vrstice pa naj opisujejo posamezne dele tako, da se vsoti globin in dolžin na koncu ujemata s povzetkom.

Za vsak opisan krak jame naredimo svojo tabelo, saj bo tako zapisnik veliko bolj pregleden.

2.9.1. Katastrska št.

V primeru, da gre za opremljanje že registrirane jame, v polje vpišemo njeno katastrsko številko.

2.9.2. Ime jame

Če gre za staro jamo, vpišemo obstoječe ime. Če ima jama več imen, lahko napišemo v oklepaju še sinonime. Ime naj bo izpisano z malimi tiskanimi črkami z ustreznimi velikimi začetnicami.

2.9.3. Datum ekskurzije

Vpišemo datum ekskurzije, na kateri smo jamo opremljali oz. popisovali opremo. Vpišemo torej datum, na katerega velja opisano stanje v jami. Če je zapisnik rezultat več ekskurzij, napišimo datum prve in zadnje ekskurzije (npr. 26. 8. – 18. 9. 2003). Če datuma ekskurzije ne vemo natančno, vseeno napišimo najverjetnejši datum. Pri vpisovanju podatkov v podatkovno bazo

Katastra bo npr. podatek *maj 2003* vpisan kot *1. 5. 2003*, čeprav vemo, da je bila ekskurzija nekje konec maja.

2.9.4. Datum zapisnika

Vpišemo datum, ko smo natisnili oz. izpolnili zapisnik.

2.9.5. Številka zapisnika

Rubrika je namenjena interni evidenci avtorja oz. društva. Oblika je prepuščena društvom, največ je v uporabi sistem leto/številka, npr. *2003/43*. Nekatera društva takšne evidence sploh ne vodijo.

2.9.6. Oznaka dokumenta (Kataster)

Pustimo prazno!

2.9.7. Organizacija

Vpišemo ime društva; če je ime predolgo, ga zapišemo v skrajšani obliki, npr. namesto *Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina* vpišemo *JDDR Ajdovščina*. Če je na ekskurziji sodelovalo več društev, naj bo na prvem mestu tisto društvo, katerega član je avtor zapisnika. Pri vseslovenskih ekskurzijah vpišemo *Jamarska zveza Slovenije*, pri reševalnih vajah ali intervencijah pa *Jamarska reševalna služba*.

2.9.8. Avtor

Vpišemo ime in priimek avtorja zapisnika.

2.9.9. Sodelovali

Naštejemo osebe, ki so sodelovale na ekskurziji, po možnostmi s polnimi imeni in priimki, če prostor ne dopušča pa vsaj s kraticami imen ter s priimki. Če so sodelovali člani različnih društev, dodajmo kratice društev v oklepaj.

2.9.10. Krak

Vpišemo ime opisanega rova ali opišemo krak – njegov začetek in konec.

2.9.11. Seznam opreme

Vpišemo dolžine vrvi, ki so potrebne na opisanem kraku. Rubrika je povzetek tabele, kjer te vrvi uporabimo. Za spodnji primer je to *37 m, 30 m; 7x rinka; 3x gurtna (1 m odmik, 2x 2m naravno sidrišče)*.

2.9.12. Tabela

T1-T2

Vpišemo oznako odseka, kot je označen na priloženem načrtu. To so lahko tudi merilne točke.

Globina

Vpišemo globino opisanega dela jame (ne pa globine, na kateri je opisan del jame). Primer: če se opisano brezno nahaja na globini 25 m in je globoko 5 m, pišemo *5 m oz. 5*.

Vrv

Vpišemo potrebno dolžino vrvi. Pri tem upoštevamo, da je opremljeno varno in po pravilih (npr. začetek dovolj daleč od brezna, dvojna sidrišča na začetku itd.). Če nismo povsem prepričani o potrebni dolžini oz. opisujemo stanje, ki ni za vzgled, raje napišemo več.

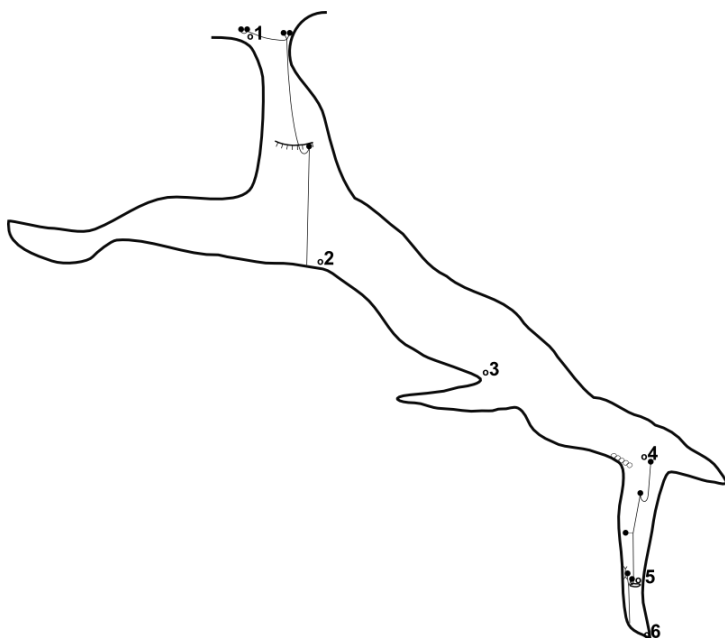
Sidrišča (tip, število, lokacija)

Vpišemo opis sidrišč na opisanem delu jame. Vanj vključimo tip sidrišča (naravno/svedrovec/fiks), število priporočenih točk (enojno/dvojno) in dober opis mesta, na katerem sidrišče najdemo (mikrolokacija). Omenimo tudi sidrišča, ki so mišljena za odmike in morebitna trojna ali večtočkovna sidrišča, pripravljena za reševalne manevre. Če katero od sidrišč ni uporabno, to posebej poudarimo. Pri opisu mesta sidrišča smeri (L/D) podajamo glede na smer gibanja po rovu – proti notranjosti, na vrvi pa obrnjeni proti najbližji steni.

Opombe

Tu omenimo razne zanimivosti, nevarnosti ipd. na opisanem delu jame. Npr. slap, led, podor, meander, odmik.

2.9.13. Primer dveh odsekov – enostavnega in kompleksnega

#	T1-T2	Globina	Vrv	Sidrišča (tip, število, lokacija)	Opombe
1	1-2	30 m	37 m	2x svedrovec; dvojno; leva stena 2 m od roba brezna, 1 m visoko fiks, svedrovec; desno, nasprotna stena fiks; pod poličko 15 m pod robom brezna, 2 m levo iz smeri naravno – luknja v steni; odmik 5 m pod gornjim sidriščem, 1 m gurtna	
	4-6	20 m	30 m		

#	T1-T2	Globina	Vrv	Sidrišča (tip, število, lokacija)	Opombe
2	4-5	15 m	22 m	fiks, svedrovec; desno, nasprotna stena fiks; pod poličko 5 m pod robom brezna, 1 m levo iz smeri naravno – luknja v steni; 5 m pod gornjim sidriščem	Previdno čez podor Odmik: 1 m gurtna
3	5-6	5 m	8 m	dvojno naravno: steber in naravni most, L stran rova, 2x2 m gurtna	

3. Druga navodila

3.1. Priporočila za izbiro imena jame

O izbiri imena jame je JZS sprejela priporočilo, ki ga v nekoliko razširjeni obliki podajamo na tem mestu. Čeprav je izbira imena jame načelno svobodna pravica prvopristopnika, pa je vseeno treba upoštevati neke razumne omejitve. Ime naj bo v slovenščini, ne preveč dolgo ali komplicirano. Glede pravopisa imen jam glej članek, ki obravnava natančneje to tematiko (M. Čekada, Naše jame 44 (2002) 71–78). Jamo poimenujmo le z enim imenom. Če je v rabi več imen, izberimo, katero ime bo prvo, druga pa zapišimo kot sinonime. Tako bo tudi vpisano v računalniško bazo.

V imenu naj ne bo kratic, temveč vse zapišimo s polno besedo (*Zgornji* namesto *Zg.*, *severno* namesto *N* ali *S*). Če ima več jam na nekem področju enako ime, jih ločimo z arabskimi številkami (in ne z rimskimi). Ločil in znakov se izogibajmo, razen vezaja in oklepaja (točka 6 v lestvici spodaj) ali če jih zahteva pravopis. Zavedati se je tudi treba, da zaradi težav pri pretvorbi računalniške baze v razne aplikacije ne moremo sprejeti naglasnih znamenj in raznih tujejezičnih črk.

Čeprav bo Kataster praviloma sprejel vsakršno ime, pa si pridržuje pravico do nekaterih sprememb pri vpisu v računalniško bazo:

- prevod tujejezičnih imen v slovenščino
- pravopisni popravki (velika začetnica, manjkajoča črka ipd.)
- tehnični popravki (brisanje nepotrebnih ločil, poenotenje številčenja ipd.)
- krajšanje zares predolгих imen
- vulgarna, žaljiva ali popolnoma neizgovorljiva imena bomo zavrnil in avtorja prosili za novo ime, v nasprotnem primeru si Kataster pridržuje pravico do podelitve imena po svoji izbiri.

Glede oblike imena je priporočljiva uporaba ene od štirih oblik:

- s pridevnikom, npr. *Netopirjeva jama*
- s predlogom, npr. *Jama pri netopirju*
- v roditeljskem, npr. *Jama netopirjev*
- enobesedna izpeljanka, npr. *Netopirjevka*.

3.1.1. Lestvica izbire imen

Pri izbiri imena se poskušajmo držati naslednje lestvice (povzeto po F. Šušteršič: Ne hodi v jame brez glave (Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, 2001, str. 61–90). Najprej izberimo ime po prvem kriteriju; če to ni možno, preskočimo na naslednjega. Tako se pomikamo po lestvici navzdol, dokler ne najdemo primerne imena. Zavedajmo se, da bo ime, ki ga bomo izbrali, trajno. Čeprav majhna jama še »prenese« čudno ime, pa lahko ta jama enkrat v prihodnosti postane pomembna (morda se odpre kakšno pomembno nadaljevanje) in nam bo tako ime hudo neprijetno – predstavljajte si reševanje hudo ranjenega jamarja iz *Brezna velikih užitkov!*

- 1. Splošno znano domače ime**, npr. *Križna jama*, *Vilenica*: Prvo pravilo, ki se ga res moramo držati, je uporaba domačega imena, če le-to obstaja. Če nam jama pokaže domačin, ga vprašajmo za ime jame. Kadar sta na nekem zemljišču dve bližnji jami, jih domačini ponavadi ločijo s pridevniki *velika-mala* ali *zgornja-spodnja*. Bodimo pozorni, ker različni domačini večkrat trdijo nasprotno in lahko pride do velike zmede. Če je bližnjih jam več, uporabimo domače ime in mu dodajmo zapovrstne številke (npr. *Bilpa 1*, *Bilpa 2* itd.).
- 2. Krajevno domače ime**, npr. *Debignevev*, *Bršlinka*: V tem primeru poznajo ime le domačini iz bližnjih vasi, širše pa je neznana ali pa morda poznana pod drugim imenom (v takih primerih damo prednost točki 1).
- 3. Imenujemo sami po zemljepisnem imenu**, npr. *Jama v Kanjaducah*, *Brezno pri Simščevem lazju*: To je najbolj priporočljivo poimenovanje, če jama nima domačega imena. Po možnosti

uporabimo takšno zemljepisno ime, ki je lokalno poznano in tiskano na zemljevidih. Ne uporabljajmo preveč splošnih zemljepisnih imen.

4. **Imenujemo sami po lastniku zemljišča**, npr. *Vidrihovo brezno, Ukmarjeva jama*: Če nam je jamo pokazal domačin, ki ne pozna imena zanjo, ga vprašajmo po lastniku zemljišča. Tudi sicer je domače ime (točki 1 in 2) pogosto vezano na ime (preteklega) lastnika zemljišča.
5. **Imenujemo sami po kaki značilnosti**, npr. *Brezno Dvojčki, Ozka jama*: Takšno ime je primerno, če opisuje neko značilno lastnost jame, po kateri jo ločimo od drugih jam. Izigibajmo pa se preveč posplošenim imenom npr. *Jama v vrtači*.
6. **Imenujemo po delovnem območju**, npr. *D-10 (Kanin), IV/7 (Lanski vrh)*: V visokogorju oz. pri sistematičnih raziskavah kakega področja je v navadi, da jame poimenujemo z delovnimi oznakami. Oblika zapisa je prepuščena odkritelju, le za to naj poskrbi, da bo sistem enoten (*D10, D 10, D/10* ali *D-10*). Priporoča se zapis z vezajem (*D-10*). Ponavadi k imenu jame v oklepaju pripišemo področje, kot v zgornjih dveh primerih.
7. **Imenujemo po najditelju**, npr. *Štefanovo brezno, Matijetova jama*: Takšnega poimenovanja se izogibajmo in po možnosti izberimo ime po eni od šestih prej omenjenih kategorij.
8. **Imenujemo po kakem znanem jamarju ali dogodku**, npr. *Renejevo brezno, Gromova jama*: Takšno poimenovanje naj bo bolj izjema.

3.2. Šifrant tipov jam

Šifrant tipov jam je sestavljen iz dveh števil: prva označuje tip, druga pa podtip; ločeni sta s piko. Delitev na tipe sloni na hidrologiji jame, delitev na podtipe pa na obliki jame ali natančnejši opredelitvi vodnega režima. Sistem je sicer že nekoliko zastarel, vendar ga zaradi ustaljene opredelitve vseh jam ohranjamo. Ker je bil širše zastavljen, kot šifrant kraških pojavov, ne le jam, obsega tudi nekaj tipov, ki ne ustrezajo nobeni jami. Objavljen je v P. Habič, A. Kranjc, R. Gospodarič, Naše jame 15 (1973) 86–89. V spodnji razlagi je pri vsakem tipu napisano približno število jam takega tipa.

1. Izvirne jame

Obsega tiste jame, kjer je vhod (vsaj občasno) tudi izvir vode. Te jame utegnejo biti dostopne le ob nizki vodi.

- 1.1. **Jama stalni izvir** (cca. 100 jam): vhod v jamo je vodoraven in stalni izvir vode
- 1.2. **Jama občasni izvir** (cca. 140 jam): vhod v jamo je vodoraven in občasni izvir vode, ob suši pa je jama suha
- 1.3. **Jama občasni izvir ob stalnem toku** (cca. 40 jam): v jami je sicer stalna tekoča voda, vhod pa je kljub temu le občasno izvir; vhod je vodoraven
- 1.4. **Jama občasni izvir ob občasnem toku** (cca. 20 jam): v jami je občasno tekoča voda, tedaj pa je bodisi vhod suh ali pa izvir vode; vhod je vodoraven
- 1.5. **Brezno stalni izvir** (<10 jam): vhod v jamo je navpičen in stalni izvir vode (vertikalni sifon)
- 1.6. **Brezno občasni izvir** (<10 jam): vhod v jamo je navpičen in občasni izvir vode, ob suši pa je jama suha (bodisi vertikalni sifon ali suho brezno)
- 1.7. **Brezno občasni izvir ob stalnem toku** (<10 jam): v jami je sicer stalna tekoča voda, vhod pa je kljub temu le občasno izvir; vhod je navpičen (bodisi vertikalni sifon ali suho brezno)

2. Ponorne jame

Obsega tiste jame, kjer je vhod (vsaj občasno) tudi ponor vode. Te jame utegnejo biti dostopne le ob nizki vodi.

- 2.1. **Jama stalni ponor** (50 jam): vhod v jamo je vodoraven in stalni ponor vode
- 2.2. **Jama občasni ponor** (cca. 80 jam): vhod v jamo je vodoraven in občasni ponor, ob suši pa je jama suha
- 2.3. **Jama občasni ponor ob stalnem toku** (15 jam): v jami je sicer stalna tekoča voda, vhod pa je kljub temu le občasno ponor; vhod je vodoraven
- 2.4. **Jama občasni ponor ob občasnem toku** (15 jam): v jami je občasno tekoča voda, tedaj pa je bodisi vhod suh ali pa ponor vode; vhod je vodoraven
- 2.5. **Brezno stalni ponor** (<10 jam): vhod v jamo je navpičen in stalni ponor vode
- 2.6. **Brezno občasni ponor** (cca. 30 jam): vhod v jamo je navpičen in občasni ponor vode, ob suši pa je jama suha
- 2.7. **Brezno občasni ponor ob stalnem toku** (<10 jam): v jami je sicer stalna tekoča voda, vhod pa je kljub temu le občasno ponor; vhod je navpičen
- 2.8. **Brezno občasni ponor ob občasnem toku** (<10 jam): v jami je občasno tekoča voda, tedaj pa je bodisi vhod suh ali pa ponor vode; vhod je navpičen

3. Estavele

Obsega tiste redke jame, kjer je vhod včasih izvir, včasih pa ponor vode.

- 3.1. **Jama** (<10 jam): estavela; vhod je vodoraven
- 3.2. **Brezno** (<10 jam): estavela; vhod je navpičen

4. 4 Vodne jame z neaktivnim vhodom

Obsega tiste jame, kjer je vhod sicer stalno suh, v jami pa je stalna ali občasna voda.

- 4.1. **Jama z bazeni nakapane vode** (cca. 30 jam): V jami sicer ni tekoče vode, so pa bazeni nakapane vode; oblika vhoda ni pomembna. Ta tip je slabo definiran in se ga le malo uporablja.
- 4.2. **Jama s stalnim tokom** (cca. 90 jam): v jami je stalni vodni tok; vhod je vodoraven
- 4.3. **Jama z občasnim tokom** (cca. 50 jam): v jami je občasen vodni tok; vhod je vodoraven
- 4.4. **Brezno s stalnim tokom** (cca. 20 jam): v jami je stalni vodni tok; vhod je navpičen
- 4.5. **Brezno z občasnim tokom** (cca. 10 jam): v jami je občasen vodni tok; vhod je navpičen
- 4.6. **Brezno vodokaz** (30 jam): Navpična jama, kjer je vodna gladina na nivoju talne vode. Ta tip je slabo definiran in se ga le malo uporablja.

5. Suhe jame

Obsega suhe jame. Kar 86 % vseh jam spada v to skupino.

- 5.1. **Spodmol, kevderc** (1010 jam): majhna jama z vodoravnim ali poševnim vhodom
- 5.2. **Vodoravna jama** (920 jam): vhod in notranji deli jame so pretežno vodoravni
- 5.3. **Jama z breznom in etažami, poševna jama** (cca. 1950 jam): V jami so tako vodoravni kot navpični deli; vhod je lahko vodoraven ali navpičen. Ta tip je nerodno definiran, saj se jama lahko začne z breznom in nadaljuje z vodoravnimi deli, ali pa je večji del vodoravna, na koncu pa brezno. Jama je lahko tudi brez izrazitih brezen in ravnih delov, temveč se poševno spušča. Brez načrta težko presodimo, koliko opreme potrebujemo (koliko je brezen in koliko narazen so).
- 5.4. **Jamski sistem** (50 jam): jama je zaradi velikosti in razvejanosti morfološko zelo raznolika; vhod je lahko vodoraven ali navpičen. Večini jam je dodeljen še dodaten tip (tip 2).

- 5.5. **Brezno** (cca. 4250 jam): jama sestavlja enovito brezno; tega tipa je dobra tretjina vseh jam
- 5.6. **Poševno in stopnjasto brezno** (cca. 1540 jam): Jama sestavlja več povezanih brezen, vodoravnih delov ni ali jih pa je le za vzorec. Brez načrta težko presodimo, koliko opreme potrebujemo (koliko je brezen in koliko narazen so).

6. Ledene in snežene jame

Obsega jame, v katerih je (vsaj občasno) prisoten led ali sneg. Problem s to skupino je v tem, da opisuje stanje v času registracije. Današnje stanje je lahko povsem drugačno – od povsem kopne jame do v celoti zadelane s snegom ali ledom. Še težje je ob enem obisku določiti, ali je sneg oz. led stalen ali občasen. Tudi delitev sneg/led je lahko vprašljiva.

- 6.1. **Jama s stalnim ledom** (cca. 40 jam): jama z vodoravnim vhodom, v kateri je stalen led
- 6.2. **Jama z občasnim ledom** (cca. 10 jam): jama z vodoravnim vhodom, v kateri je občasno led
- 6.3. **Jama s snegom** (cca. 50 jam): jama z vodoravnim vhodom, v kateri je občasno sneg
- 6.4. **Brezno s stalnim ledom** (cca. 150 jam): jama z navpičnim vhodom, v kateri je stalen led
- 6.5. **Brezno z občasnim ledom** (16 jam): jama z navpičnim vhodom, v kateri je občasno led
- 6.6. **Brezno s snegom** (525 jam): jama z navpičnim vhodom, v kateri je občasno sneg
- 6.7. **Vodnjakasto brezno s snegom** (13 jam): Manjše brezno, na dnu katerega je občasno sneg. Čeprav je takšnih jam v resnici veliko, se tega tipa skoraj ne uporablja.

Drugo

Originalni seznam je obsegal še tri tipe, ki po definiciji niso jame: 7 (dihalniki), 8 (kraški izviri – neprehodni), in 9 (požiralniki in ponori (neprehodni))

3.3. Ocenjevanje natančnosti načrtov jam

[povzeto po F. Šušteršič, D. Verša, Vestnik Katastra, Jamarska zveza Slovenije, 1993, str. 10–3]

Britanska zveza za raziskovanje jam (British Cave Research Association) je oblikovala lestvico natančnosti načrtov jam, ki je postala mednarodno sprejet standard. Jamarji, ki jama premerijo, naj ocenijo zanesljivost svojih meritev in jo izrazijo v enotnih ocenah. Ocena natančnosti načrta jame je sestavljena iz ocene natančnosti poligona in ocene natančnosti detajla.

Tudi v Sloveniji smo sprejeli BCRA-lestvico natančnosti načrtov jam. Lestvico smo nekoliko preoblikovali, da bi bila razumljivejša, in jo prilagodili našim razmeram, vsebina in smisel lestvice pa sta ostala nespremenjena. Poleg lestvice natančnosti poligona in lestvice natančnosti detajla podajamo tudi priporočila o kombinaciji natančnosti načrta in merila načrta (glej tabelo 2).

3.3.1. Uvodna pojasnila

Natančnost je odstopanje vrednosti meritve od dejanske vrednosti v naravi. Ocenjevanje natančnosti poligona pomeni ocenjevanje natančnosti merjenja poligona v jami.

Pri ocenjevanju natančnosti poligona moramo oceniti natančnost vseh treh elementov poligona: smeri, naklona in razdalje. Oceniti moramo tudi napako stojišča. Če samo en element ali samo del poligona ne ustreza zahtevam določene stopnje, natančnost poligona zdrkne na nižjo stopnjo. Napaka stojišča je maksimalno dovoljeno odstopanje med točko, na katero se meri, in točko, iz katere se meri naprej na istem stojišču.

Za potrebe jamarjev stopnje natančnosti poligona 0, I in X odsvetujemo, II. stopnja je pogojno sprejemljiva, III., IV. in VI. stopnja so sprejemljive. V. stopnja natančnosti poligona je priporočljiva in zaželena. 0. stopnja se uporablja samo za ocenjevanje arhivskega gradiva. Natančnost meritev poligona jame vpisujemo v G-zapisnik v rubriko Natančnost (str. 26).

Za celovito ocenjevanje natančnosti načrta jame moramo oceno natančnosti poligona dopolniti z oceno natančnosti detajla. Natančnost načrta jame beležimo v naslednji obliki: V/C ali III/B itd. Natančnost načrta jame vpisujemo na načrtu (zapisniku E) v rubriko Natančnost (str. 23).

Ocena natančnosti detajla pomeni ocenjevanje natančnosti merjenja razdalje sten rova od merilnih točk. Natančnost poligona in natančnost detajla naj bi bili usklajeni, kot je priporočeno v kombinaciji natančnosti načrta in merila jame (glej tabelo 2).

3.3.2. Lestvica natančnosti poligona

0. stopnja: Skica poligona, narejena po spominu.

I. stopnja: Skica poligona nizke natančnosti, izdelana, ne da bi bil katerikoli element poligona merjen.

II. stopnja: Uporablja se, če je to nujno, za poligone, ki so bili merjeni v spremenljivih pogojih (vodni deli jame, ožine, nevarni podori, utrujenost jamarjev in podobno) in zato niso dosežene vse zahteve višje, III. stopnje. Skica poligona je risana na kraju samem, naklon in razdalje so ocenjene. S kompasom je določena samo generalna smer poligona.

III. stopnja: Smer je merjena z natančnostjo $\pm 2,5^\circ$. Naklon je merjen z natančnostjo $\pm 2,5^\circ$ samo za tiste dele jame, kjer se naklon močno spreminja. Razdalje so merjene z natančnostjo ± 50 cm. Napaka stojišča je ± 50 cm. Od opreme uporabljamo za merjenje smeri kompas, za naklon naklonomer, za razdalje merilni trak ali pomožna sredstva znanih dimenzij (vrvice, statične vrvi, lestvice).

IV. stopnja: Uporablja se, če je to nujno, za poligone, ki so bili merjeni v spremenljivih pogojih (vodni deli jame, ožine, nevarni podori, utrujenost jamarjev in podobno) in zato niso dosežene vse zahteve višje, pete stopnje, so pa presežene zahteve nižje, tretje stopnje.

V. stopnja: Smer in naklon sta merjena z natančnostjo $\pm 1^\circ$. Razdalje so merjene z natančnostjo ± 10 cm. Napaka stojišča je ± 10 cm. Od instrumentov uporabljamo za določanje smeri kompas, za določanje naklona naklonomere s plavajočo številčnico (na primer znamk Suunto ali Silva), in to tako, da jih držimo v roki. Za merjenje razdalj uporabljamo merilne trakove, napete na oko, zato vizure ne smejo biti predolge. Pred merjenjem moramo kontrolirati, ali so instrumenti pravilno umerjeni. Dolžine posameznih vizur ne smejo bistveno odstopati od povprečja. Pri poligonih, daljših od 15 vizur, je obvezno občasno izvesti kontrolno povratno merjenje (nazaj na prejšnjo merilno točko) ali zaključiti zanko.

VI. stopnja: Smer in naklon sta merjena z natančnostjo $\pm 0,5^\circ$. Razdalje so merjene z natančnostjo $\pm 2,5$ cm. Napaka stojišča je $\pm 2,5$ cm. Instrumenti, ki jih uporabljamo, morajo biti pritrjeni na trinožnik, merilne točke pa fiksno označene. To stopnjo jamarji dosežemo npr. s **kalibriranimi**¹ instrumenti tipa Disto X.

X. stopnja: Poligon je izmerjen s teodolitom. Merjenje izvaja strokovnjak geodetske ali rudarske smeri. Načrt, izrisan na osnovi teodolitskega poligona, mora vsebovati podatke o uporabljenem instrumentu, načinu merjenja ter oceni napake.

3.3.3. Lestvica natančnosti detajla

Razred 0: Skica po spominu (brez matematične osnove)

Razred A: Skica po spominu (na matematični osnovi)

Razred B: Skica oblike rova je risana v jami v približnem merilu. Širina in višina rova sta ocenjeni.

¹ Stopnja, ki jo uporabimo pri nekalibriranem Distu X, je I.!

Razred C: Skica oblike rova je risana v jami. Višina in širina rova sta merjeni samo na merilnih točkah poligona.

Razred D: Skica oblike rova je risana v jami. Višina in širina sta merjeni na merilnih točkah, med merilnimi točkami pa povsod tam, kjer je potrebno, da bi pokazali pomembnejše spremembe oblike rova.

Razred E: Načrt je risan v merilu na kraju samem. Točke detajla se določajo sproti, kot zahtevajo tehnični pogoji risanja.

3.4. Priporočila o kombinaciji merila in natančnosti načrta

V tabeli 2 so jame razdeljene na osem razredov glede na dolžino in globino. Na podlagi tega so napisana priporočljiva merila načrtov. Po možnosti uporabimo enega od priporočljivih ali vsaj sprejemljivih meril. V primeru zelo velike jame, še posebej pri pomanjšavah, lahko uporabimo tudi večja merila, npr. 1:1000 ali več. Manjša merila od 1:100 niso smiselna, razen detajlov v posebnih primerih, npr. skica arheološkega najdišča ipd. Vsekakor pa ne dajamo vmesnih meril, kot so 1:200, 1:450 itd.

V desnem stolpcu je tudi priporočena kombinacija natančnosti poligona in detajlov.

mejne vrednosti		merila			priporočena kombinacija
dolžina (m)	globina (m)	1:100	1:250	1:500	
< 10	< 10	priporočljivo	odsvetovano	odsvetovano	III/B
10 – 50	10 – 20	priporočljivo	odsvetovano	odsvetovano	III/B
50 – 100	20 – 50	priporočljivo	sprejemljivo	odsvetovano	III/B
100 – 400	50 – 100	sprejemljivo	priporočljivo	odsvetovano	IV/B, IV/C
400 – 1000	100 – 200	sprejemljivo	priporočljivo	odsvetovano	IV/B, IV/C
1000 – 2500	200 – 350	odsvetovano	priporočljivo	sprejemljivo	IV/B, IV/C
2500 – 5000	350 – 500	odsvetovano	sprejemljivo	priporočljivo	V/C, V/D
5000 <	500 <	odsvetovano	odsvetovano	priporočljivo	V/C, V/D

Tabela 2: Priporočila o kombinaciji merila in natančnosti načrta. Če jama po dolžini pade v en razred, po globini pa v drugega, upoštevamo tistega, ki je nižje v tabeli.

3.5. Pregled podatkovne baze

Podatkovna baza Katastra jam je datoteka v Excelu in je na voljo brezplačno vsem društvom, članicam JZS, in vsem jamarjem, ki so člani teh društev. Uporaba baze je dovoljena le za jamarske, raziskovalne, naravovarstvene in sorodne namene, prepovedano pa je posredovanje baze ali dela baze tretjim osebam. Baza se obnovi dvakrat letno.

Ob registraciji nove jame Inštitut v podatkovno bazo dopiše zapis za vsako novoregistrirano jamo, ki obsega 27 podatkov. Polja, ki se nanašajo na samo registracijo jame, ostanejo nespremenjena tudi vnaprej. Pač pa se v naslednjih letih lahko spremenijo nekateri podatki, predvsem gre za tiste, ki se tičejo izmere jame; v spodnji tabeli so označeni z zvezdico (*). Če se naknadno ugotovi, da dve katastrski številki pripadata isti jami, se zapis z višjo katastrsko številko briše. Izpraznjeno številko se nato (lahko) podeli kateri drugi od novoregistriranih jam.

Struktura baze je razložena v spodnji tabeli. Razporeditev rubrik ni stalna, saj se občasno dodajo nove rubrike ali popravi oblika starih. V prvem stolpcu tabele je polje v Excelovi bazi, v drugem

stolpcu je ustrezna rubrika v A-zapisniku, od koder se pobere podatek, v tretjem stolpcu pa kratka razlaga in posebnosti.

polje v bazi	rubrika v zapisniku A	razlaga
Kat. št.	<u>Katastrska številka</u> (str. 6)	Katastrska številka jame
Ime	<u>Ime jame</u> (str. 7)	Uradno ime jame. Če obstajajo tudi sinonimi, večinoma velja za uradno tisto ime, ki ga je dal prvoprstopnik. V nekaterih primerih je sicer danes jama bolj znana po katerem od sinonimov.
Sinonimi*	<u>Ime jame</u> (str. 7)	Sinonim(i) imena jame. Večinoma velja za uradno tisto ime, ki ga je dal prvoprstopnik. V nekaterih primerih je sicer danes jama bolj znana po katerem od sinonimov.
Tip 1*	<u>Tip jame</u> (str. 9)	Tip jame po klasifikatorju. Glej poglavje <u>Druga navodila – Tabela tipov jam</u> (str. 33).
Tip 2*	<u>Tip jame</u> (str. 9)	V redkih primerih, kadar je značaj notranjih delov jame bistveno drugačen od značaja vhodnih delov, je dodan še dodatni tip, ki se nanaša na notranje dele.
X-koordinata*	<u>Gauss-Krügerjeve koordinate</u> (str. 9)	X- in Y-koordinata vhoda v jamo v Gauss-Krügerjevem sistemu. Če je vhodov več, velja glavni oz. največji vhod. Bolj oddaljeni dodatni vhodi so v nekaterih primerih registrirani kot ločena jama, kar pa je zabeleženo v rubriki »Opombe«.
Y-koordinata*		
Kota vhoda*	<u>Kota vhoda</u> (str. 10)	Nadmorska višina vhoda jame. Če je vhodov več, velja glavni oz. največji vhod.
X (WGS84)	<u>Koordinate GPS – WGS84</u> (str. 10)	Koordinate v elipsoidu WGS84 (decimalne stopinje). To je največkrat privzet način podajanja podatkov za GPS.
Y (WGS84)		
X (DSJ)	(le za zapisnike, oddane pred 1998)	X- in Y-koordinata vhoda v jamo v Gauss-Krügerjevem sistemu po Delovnem seznamu jam. Ta zbirka se ne obnavlja več. Koordinate se pogosto razlikujejo od uradnih koordinat v rubrikah »X-koordinata« in »Y-koordinata«. V takih primerih so načeloma koordinate v poljih »X (DSJ)« in »Y (DSJ)« manj pravilne, večkrat pa je obratno. Če naletimo na tak primer v naravi, je prav oddati B-zapisnik s popravkom lege.
Y (DSJ)		
TK-25	(določi se računsko)	List topografske karte 1:25.000, na katerem leži vhod v jamo.
TTN5, TTN10	(določi se računsko)	List temeljnega topografskega načrta 1:5.000 oz. 1:10.000, na katerem leži vhod v jamo.
Legajo po*	<u>Določene po</u> (str. 10)	Vir, na podlagi katerega je bila določena lega jame: TTN-5 / TTN-10 (temeljni topografski načrt 1:5.000 / 1:10.000), TK-25 / TK-50 (topografska karta 1:25.000 / 1:50.000), teodolitski poligon, GPS, v nekaterih primerih pa ni podatka. Če gre za posebne izdaje (npr.

		italijanske), je to dopisano.
K. O.	(določi se računsko)	Katastrska občina, v kateri leži vhod v jamo
Upravna enota	(določi se računsko)	Upravna enota, v kateri leži vhod v jamo
Dolžina*	<u>Dolžina rovov</u> (str. 10)	Dolžina jame; ta podatek se navaja tudi v drugih publikacijah
Globina*	<u>Višinska razlika</u> (str. 11)	Globina jame; ta podatek se navaja tudi v drugih publikacijah
Datum ekskurzije	<u>Datum ekskurzije</u> (str. 7)	Datum obiska ob registraciji jame
Datum zapisnika	<u>Datum zapisnika</u> (str. 7)	Datum zapisnika ob registraciji jame
Organizacija	<u>Organizacija</u> (str. 7)	Organizacija (društvo, inštitut), ki je registrirala jamo
Udeleženci	<u>Udeleženci</u> (str. 16)	Udeleženci ob registraciji jame
Zapisnikar	<u>Zapisnikar</u> (str. 7)	Zapisnikar ob registraciji jame
Pomanjkljivosti*	(razne rubrike)	Manjkajoči podatki: načrt, opis, lega vprašljiva. Gre nekako za prošnjo jamarjem, naj zberejo te podatke in oddajo zapisnik.
Stanje jame	(razne rubrike)	Podatek o tem, ali je jama onesnažena, zaklenjena, nedostopna, uničena
Opombe	(razne rubrike)	Drugi pomembnejši podatki: povezanost v jamski sistem, arheološko najdišče
Kat. št. VG	<u>Historiat</u> (str. 15)	Katastrska številka italijanskega katastra VG (Venezia Giulia). Večinoma gre za jame s področja, ki je bilo med obema vojnoma pod italijansko okupacijo, nekaj primerov je tudi z drugih koncev Slovenije.
Datum vnosa	(določi se ob vpisu)	Datum, ko je jamo Inštitut vpisal v bazo. Praviloma je podatek enak za vse jame, registrirane v enem paketu. Prvi vpis je iz leta 1990.

4. Primeri pravilno izpolnjenih zapisnikov (B. Ladišič, M. Erker)

4.1. A-zapisnik

Katastrska številka:	1807
☐ Jama še ni registrirana	
Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)	

Obrazec je bil oblikovan v sodelovanju med Jamarsko zvezo Slovenije in Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC-SAZU v letu 2002.

Številka zapisnika:
Datum ekskurzije: 2. 8. in 13. 8. 2003
Datum zapisnika: 15. 8. 2003

Osnovni zapisnik

IME JAME: **Bezgovka**

Organizacija: JK Novo mesto

Zapisnikar: Borivoj Ladišič

Občina: Črnomelj

Lastnik zemljišča: _____

Zemljepisna lega: Belokranjski kraški ravnik

Najbližje naselje: Cerkvišče

Izhodišče dostopa: Griblje

Dostop:

Iz vasi Griblje, ki leži ob Kolpi, gremo po asfaltirani cesti proti Črnomlju. Cesta je usmerjena točno proti zahodu in pelje med njivami in travniki. Po dveh kilometrih pridemo do gozdnega roba. Prav tu je na desni strani odcep za vas Cerkvišče. Gremo naprej proti zahodu oz. proti Črnomlju. Peljemo se še en kilometer po asfaltirani cesti skozi gozd, potem z leve strani ceste opazimo partizanski spomenik v obliki nepravilnega mnogokotnika. Od spomenika gremo naprej 80 m po cesti, tu je odcep na levo na gozdno pot, ki je usmerjena proti jugu. Na to pot ne smemo zaviti, ker nas vodi približno 100 m stran od jame. 120 m od spomenika je tudi na levi strani ceste drugi odcep na gozdno pot. Gremo po tej drugi gozdni poti, ki je usmerjena proti jugu, slabih 150 m do odcepa gozdne poti na desno. Gremo po poti na desno. Pot vodi vzporedno z začetno ter gremo po njej približno 240 m. Tu z leve strani poti opazimo manjšo in več kot 10 m globoko vrtačo. V njenem dnu se odpira vhod v jamo, ki ga s poti takoj opazimo.

Vizure:

1.: na _____ 2.: na

3.: na _____ 4.: na

Sekcija (karta, merilo, letnik): TK 25, Griblje, 031-4-3, 1:25.000, 1988

	Tip objekta: 4.2 – jama s stalnim tokom
	Gauss-Krugerjeve koordinate (obvezno!): ▶ 5 5 1 9 5 9 9 ▲ 5 0 4 7 0 7 0
	določene po: karti TTN 5 (1986) in GPS Garmin etrex
	Koordinate GPS - WGS 84 [° ° / ' ' / " "] ▶ 1 5 1 5 0 4 0 3 ▲ 4 5 3 4 0 4 3 4
	Kota vhoda: 145 m po: TTN 5 in GPS
	Dolž. poligona: 108 m Dolžina rovov: 92 m
	Horizont. dolž.: 92 m Višinska razlika: -2 m
	Dimenzije vhoda: 0,6 x 1,8 m Vhodno brezno: /
	Notranja brezna: /
	Sifoni: pritočni in odtočni sifon, neraziskana
Povezanost v jamski sistem: /	

Morfologija jame

Neposredna okolica:

Jama se odpira v dnu manjše, a vsaj 10 m globoke vrtače, ki leži v gozdu. Mešani gozd je srednje gost do gost, prevladujejo listavci. Podrasti je ponekod zelo veliko, tako da je v času vegetacije prehod izven poti težak. Kjer pa ni podrasti, je gozd pregleden in lahko prehoden. Tu je veliko manjših skledastih vrtač, nekaj vrtač je tudi večjih in globljih. Skal na površju in v vrtačah ni, opazil sem le dve ali tri manjše skale.

Vhod in vhodni del:

Vhod je nastal ob dobro opazni razpoki v dnu vrtače in je izrazito koničaste oblike. Vhodna odprtina je pri dnu široka 60 cm, visoka je 1,8 m in se proti vrhu postopno oži, tako da je na vrhu široka 10 cm. Za vodom se nadaljuje vhodni rov, ki je enake oblike in dimenzij, kot vhod. Vhodni rov, ki sledi razpoki, je usmerjen v smeri 13° in je dolg 6,1 m. Za vodom so tla iz prsti in listja, ki padata skozi vhod, naprej pa je na tleh kamenje. Rov se proti koncu zoži in se konča v zasuti tektonski razpoki (t. 2), ki je široka 20 cm. Razpoka je zapolnjena z zdrobljenim materialom: kamenjem, gruščem ter nekaj ilovice.

Notranji deli:

Iz vhodnega rova je proti vzhodu v smeri 60° prehod v aktiven vodni rov (t. 3). Pod nizkim stropom, ki je tu visok le 30 cm, se spustimo 0,5 m niže in 1,5 m naprej v 4 x 4 m veliko, a nizko dvoranico. Višina dvoranice je 30-50 cm. Na tleh je podorno kamenje. Pri prejšnjem obisku jame, to je bilo 22. 3. 2003 je prehod v notranjost preprečil vodni tok, ki je v 3 m široki brzici tekel po dnu dvoranice.

Po dolgotrajnem obdobju brez dežja in izjemni suši sem pričakoval, da na današnji akciji (2. 8.) vodnega toka ne bo več. Toda pritočni sifon pod jugovzhodno skalno steno dvoranice je bil poln vode in aktiven. Pritočno sifonsko jezero je bilo veliko približno 2 x 1 m. Voda je bila bistra, vidi se, da se potopljeni pritočni rov, ki je visok le 25-30 cm, nadaljuje. Pretok je bil približno 0,5 l/s. Voda odteka med podornim kamenjem v plitvo strugo, po kateri teče v notranjost jame. Iz dvoranice se nadaljuje rov. Prehod v rov je težak, zaradi nizkega stropa in podornega kamenja na tleh. V nadaljevanju je rov širok 4 m in visok od 0,5-1 m. Na tleh sta ilovica in prod. V stropu se odpira zanimiv kaminček (prečni rez E-F), visok približno 3 m, ki se konča pod zgornjim skladom kamenine. Prav tu je pod vzhodno steno rova manjša skalna vdolbina s tolmunom vode. Voda je komaj zaznavno tekla iz tolmana po ilovnatih strugi proti potoku. Po 23 m od vhoda voda zalije ves rov (t. 5). Do tod sem rov izmeril in se vrnil iz jame.

Na naslednji akciji, 13. 8., sem šel, oblečen v neoprensko obleko, po vodnem rovu naprej. Vodne razmere so bile enake, kot pri predhodnem obisku, pretok je bil 0,5 l/s. Višina stropa od t. 5 naprej je od 30-50 cm, globina vode pa do 40 cm. Na dnu struge je mivka in prod. Struga potoka se razprostira čez cel rov, manjši otok mivke je pri t. 6, nekoliko naprej pa je tudi leva obala delno nasuta z mivko in prodom. Po 27 m od t. 5 se strop naglo dvigne do višine približno 2 m, tako da naprej normalno hodiš. Vodni rov je dolg 35 m, potem pri t. 7 stopimo na skalnata tla. Rov tu kolenasto zavije proti severozahodu v smeri 310°. Potok se v (trenutno) slabih brzicah spusti po skalnati strugi nekaj deset centimetrov niže v drugo jezero (t. 8-9-10). Stene in strop v sklepnem delu (od t. 7 naprej) so erozijsko razjedene. Zasledimo erozijske nože. Pri t. 11 se odcepi navzgor kratek rov, na tleh je na debelo odložena poplavna ilovica, ki je zasula eventualno nadaljevanje tega rova (t. 13). Drugo jezero je dolgo 14,5 m in globoko 60 cm. Na koncu se strop spusti pod vodno gladino, naprej je verjetno odtočni sifon, ki pa se ne vidi, zaradi nizkega stropa na koncu jame.

Jamski sedimenti, zanimive tvorbe in oblike:

Sige v jami ni. Na tleh vhodnega rova je prst, ki prihaja skozi vhod ter kamenje. Stene v vhodnem rovu so korozijsko razčlenjene. V nizki dvoranici je na tleh podorno kamenje, naprej pa je na tleh poplavna ilovica, mivka in prod. V notranjosti se skozi jamo pretaka vodni tok. Od vhoda pa do konca jame opazimo fasete. Formirane so na stropu, na stenah ter na podornem skalovju. V sklepnem delu jame so številni erozijski noži. V stranskem rovu je veliko naplavljenih ilovice.

Strokovni podatki

Geološki:

Po Osnovni geološki karti, list Črnomelj, 1:100.000, ležijo tu kredni apnenci, ki jih prekriva tera rosa. Jama se odpira v dnu vrtače, ki je nastala v daljši suhi dolini. Dolino lahko zasledimo na karti TK 25 in TNN. Vleče se skozi gozd, ki delno zakrije njeno obliko. Dolina je usmerjena od juga proti severu ter se konča ob reki Lahinji, kjer sta na karti zarisana dva izvira ob obali. Dolina poteka po sledeh preloma, ki je zarisan v OGK. Prelomnica je dobro vidna ob vhodu v jamo ter v vhodnem rovu.

Hidrografski:

Skozi jamo se pretaka podzemeljski vodni tok. Predvidevam, da je odtok usmerjen ob prelomnici proti Lahinji. Kapnice v času obiska ni bilo. Temperatura vode podzemeljskega potoka, merjena 13. 8. pri t. 5 je bila 10,4 °C. Pretoki so odvisni od letnega časa in padavin. Ko sem jamo obiskal marca 2003, je močan vodni tok tekel od pritočnega sifona proti notranjosti v 3 m širokih brzicah, med obiskom avgusta 2003 pa je bil vodni tok komaj zaznaven (0,5 l/s) in je v vhodnem delu tekel po ozki strugi med podornim kamenjem. V notranjosti je med t. 4 in t. 5 manjši pritok iz skalne vdolbine s tolmunom, iz katerega pa je voda komaj zaznavno odtekala. Ob visokih vodah je vhod v jamo nemogoč. Domačin Ivan Kralj mi je povedal, da visoke vode občasno tako narastejo, da zalijejo vrtačo. Povedal je, da je ta pojav opazil nazadnje pred dvanajstimi leti.

Meteorološki:

Ozračje v jami je bilo normalno. Prepiha nisem čutil. Temperatura zraka, merjena 13.8. pri t. 5 je bila 11,6 °C, zunanja temperatura pa je bila 31 °C. V zimskem času nastanejo na vhodu ledeni kapniki.

Biološki:

Ni opazovano. Na steni vhodnega rova sem opazil nekaj pajkov in mušic.

Arheološki:

Pri t. 5 sem našel veliko koščkov keramike ter dno manjše glinene posode. Na dnu vodnega rova med t. 5 in t. 7 sem opazil v mivki razbite polovice (spodnji del posode z dnom) glinenih posod. Le eno sem pobral in odnesel ven. Na skalni polici na koncu jame, slab meter višje od nivoja vode je stala lepa glinena posoda, črne barve, odlomljena le v zgornjem delu. Posoda je bila polna drobnih prodnikov in mivke. Tudi to posodo sem prinesel ven. Keramiko je pregledal arheolog Danilo Breščak z ZRSVN, Novo mesto. Meni, da so posode iz 17. ali 18. stoletja.

Gospodarski:

Danes nepomembna. Domačin Kralj mi je povedal, da so pred leti hodili iz bližnjih vasi po vodo v jamo. Povedal je še, da so vodo zajemali le v vhodnem delu, torej v pritočnem sifonu in ne v notranjosti, ki je za navadnega obiskovalca težko dostopna, kajti prvih 8 m rova se moraš plaziti po trebuhu po podornem skalovju. V letošnji izjemni poletni suši (nekateri ji pravijo tudi "stoletna") je bil podzemeljski tok v jami še vedno aktiven, pritočni sifon pa poln bistre vode. Zato je tudi logično, da so domačini zajemali vodo le v vhodnem delu, ne pa tudi v notranjosti. Kdo je potem pustil glineno na skalni polici v notranjosti? In zakaj?

Onesnaženost in drugi človeški vplivi:

Jama je čista.

Historiat:

V katastru obstaja zapisnik Borisa Sketa z nekaj osnovnimi podatki o jami. Narisal je tudi grobo skico, iz katere ni razvidno, da gre za vodno jamo. Dolžino jame je ocenil le na 35 m.

Domačin, lovec, Ivan Kralj mi je povedal, da ni slišal, da bi kdo od domačinov šel v notranjost jame bodisi po vodo ali pa kar tako. Pravi, da so pred vhodom večkrat vedrili cigani. K vhodu je vodil tudi Andreja Hudoklina iz ZRSVN Novo mesto, kjer sta čakala na sovo uharico, ki pa je takrat ni bilo.

Izvor imena:

Že obstaja. Vsekakor gre za domače ime, domačin Kralj pa ne ve, kaj to ime pomeni.

Tehnična zahtevnost in potrebna oprema:

Tehnična ocena: Tv 2 (ocena sifonov je pridržana za potapljače).

Težavnostna stopnja: II-III.

Za premaganje vodnega rova potrebujemo neoprensko obleko, za raziskovanje sifonov pa potapljaško opremo.

Svetujemo raziskave:

Raziskati pritočni ter odtočni sifon. Raziskava pritočnega sifona je zaradi nizkega pritočnega rova vprašljiva.

Zanimivosti, pripombe in osebni vtisi:

Domačin Kralj mi je še povedal, da je bil v suhi dolini približno 200 m južno od Bezgovke podoben vhod v jamo v dnu vrtače, da pa se je pozneje zasul, odprl pa se je sedanji vhod v Bezgovko. Poskusil sem poiskati ta stari vhod, a sem kmalu odnehal zaradi goste podrasti in grmovja. V jami sem zasledil nerazpoznavne podpise obiskovalcev in sicer na ilovnati kopi med t. 4 in t. 5 ter na ilovici pri t. 8.

Jama je označena na TTN, TK 25 ter v Atlasu Slovenije. Lega na kartah je napačna. Dejanska lega je dobrih 100 m zahodnejše. Zaradi tega sem porabil veliko časa, da sem jamo našel.

Zapisniku je priložen foto zapis.

Literatura:

Jama se ne omenja v literaturi.

Udeleženci: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišić

Merili: Borivoj Ladišić

Lego določali: Borivoj Ladišić

Fotografirali: Borivoj Ladišić

Materiale zbirali: Borivoj Ladišić

Uporabljena merila oprema: Kompas in naklonomer Silva, meter

Novo mesto, dne 18. 8. 2003

MP

Borivoj Ladišić

(lastnoročni podpis)

4.2. B-zapisnik

Katastrska številka:	4824
☐ Jama še ni registrirana	
Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)	

Obrazec je bil oblikovan v sodelovanju med Jamarsko zvezo Slovenije in Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC-SAZU v letu 2002.

Številka zapisnika:
Datum ekskurzije: 5. 4. 2003
Datum zapisnika: 8. 4. 2003

Dopolnilni zapisnik

IME JAME: **Gajčekova jama**

Organizacija: JK Novo mesto Zapisnikar: Borivoj Ladišič
Udeleženci: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišič

☐ iskanje jame	☒ določanje koordinat	☐ geološki podatki	☐ vodena ekskurzija
☐ pregledovanje okolice	☐ merjenje jame	☐ hidrografske podatki	☐ čiščenje objekta
☐ pregledovanje jame	☐ risanje načrta	☐ meteorološki podatki	☐ ureditveni poseg
☐ kopanje, širjenje ožin	☒ fotografiranje, snemanje	☐ biološki podatki	☐ nezgoda ali nesreča
☐ zahtevno plezanje ali prečenje	☐ zanimivosti iz ustnih virov	☐ arheološki podatki	☐ reševalna vaja
☐ potapljanje, napeljava natege	☐ literatura o jami	☒ naravovarstveni podatki	☐ drugo:
Jama je: ☒ znatno onesnažena ☐ znatno ali sveže poškodovana ☒ zaklenjena ☐ nedostopna ☐ uničena			
☒ Na podlagi tega zapisnika predlagamo spremembo osnovnih podatkov o jami: koordinate in nadmorska višina vhoda			

Opis aktivnosti in ugotovitve:

Zunanji ogled, v jamo se nisem spuščal. Namen ogleda je bil določiti točno lego vhoda ter primerjati današnje stanje jame in okolice s tistimi pred 24 leti. Stanje vhoda je enako, na vhodu so železne rešetke. Dobrih deset metrov široka travnata struga se vleče od Grabljeve jame do Gajčekove in naprej proti Krulčevi jami. Okolica vhoda v jamo je čista, na dnu, do koder sega dnevna svetloba, pa je nekaj manjših kosovnih odpadkov. V breznu, približno 2 m pod vhodom, zija 40 cm široka betonska cev. Od domačij, ki stojijo 250 m severozahodno od vhoda, je speljana kanalizacija v jamo. Rjava smrdeča tekočina je tekla iz cevi ter po stenah brezna do dna. Na dnu tekočina takoj izgine v gruščnatih tleh. Na enak način je narejena kanalizacija pri dobniški cerkvi, kjer je v običajno suho strugo Dobovščice napeljano več betonskih kanalizacijskih cevi, v strugi je več smrdečih kloak. Posnel sem nekaj fotografij vhoda in notranjosti brezna.

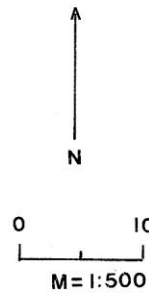
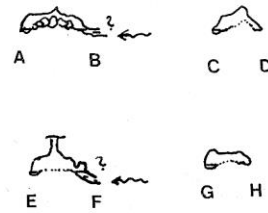
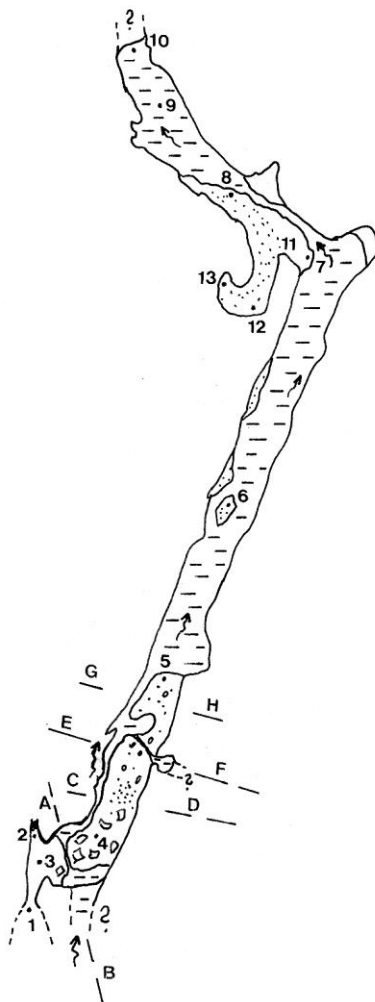
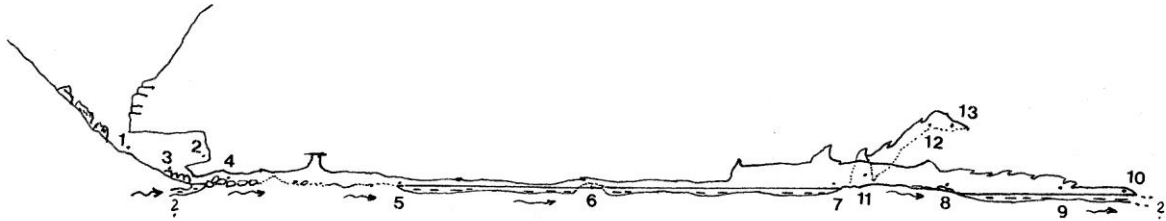
Obstoječe koordinate sem pred leti določil po TK 25. Legu jame sem sedaj na terenu preveril z GPS, znamke Garmin etrex z natančnostjo 5 m, doma pa sem jo primerjal z vhodom na letalskem posnetku DOF 5, ki sem ga dobil na *Interaktivnem naravovarstvenem atlasu Slovenije*. Na posnetku se vhod zelo dobro vidi. Koordinati po GPS in DOF-u sta se ujemale, razlika je bila manjša od 2 m. Nove koordinate vhoda so **5489 654 5087 240**, in se z obstoječimi koordinatami v katastru ujemajo na 6 in 3 m natančno. Vhod v jamo je označen na TK 25 ter TTN-10, prav tako tudi sosednji Grabljeveva in Krulčeva jama. Kota vhoda: **303 m**. Določil sem jo z GPS ter po DOF 5 in TTN 10, ki sta iz *Interaktivnega naravovarstvenega atlasa Slovenije*. Obstoječa nadmorska višina je bila 300 m.

Zapisniku prilagam:

1. TTN 10 iz *Interaktivnega naravovarstvenega atlasa Slovenije*, ki je v merilu 1:8.100.
2. Digitalni ortofoto posnetek (DOF 5) iz *Interaktivnega naravovarstvenega atlasa Slovenije*, ki je v merilu 1:3.100.
3. Fotografije vhoda.

.....
Borivoj Ladišič
(Lastnoročni podpis)

4.3. E-zapisnik

 1807	Katastrska št.:	Ime jame:	Bezgovka
Meril:		Borivoj Ladišič	Datum ekurzije: 2.in13.8.2003
Risali:		Borivoj Ladišič	Datum načrta: 15.8.2003
Organizacija:		JK Novo mesto	Merilo: 1:500
Številka zapisnika:		Natančnost: IV C	
		Oznaka dokumenta (izpolni Kataster)	

4.4. I-zapisnik

Katastrska št.: 0000	Ime jame: Primer	Datum ekskurzije: 17.11.2014	Datum zapisnika: 18.11.2014	Številka zapisnika:	Oznaka dokumenta (Kataster):
		Organizacija: JD Logatec	Avtor: Marko Erker	Sodelovali: Drago Korenč	

Krak: Vhod in Drugo brezno

Seznam opreme: 37 m, 30 m; 7x rinka; odmik: 1 m, naravno: 2x 2 m gurtna

#	T1-T2	Globina	Vrv	Sidrišča (tip, število, lokacija)	Opombe
1	1-2	30 m	37 m	2x svedrovec; dvojno; leva stena 2 m od roba brezna, 1 m visoko fiks, svedrovec; desno, nasprotna stena fiks; pod poličko 15 m pod robom brezna, 2 m levo iz smeri naravno – luknja v steni; odmik 5 m pod gornjim sidriščem, 1 m gurtna	
2	4-6 4-5	20 m 15 m	30 m 22 m	fiks, svedrovec; desno, nasprotna stena fiks; pod poličko 5 m pod robom brezna, 1 m levo iz smeri naravno – luknja v steni; 5 m pod gornjim sidriščem	Previdno čez podor Odmik: 1 m gurtna
3	5-6	5 m	8 m	dvojno naravno: steber in naravni most, L stran rova, 2x2 m gurtna	

